

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
1-hasábcas petit sor egyeztet 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér

Nyitlár sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 157.

KIADÓHVATAL:

Aradi Nyomda Résvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, február 4.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: A lissaboni karabélyosok.
- Eltörülték a fejadót.
- Az országos pénztár nem enged.
- Az Aradi Ipar és Népbank közgyűlése.
- A portugálai merénylet a magyar politikában.
- Hétköznapi jegyzetek.
- A mostoha fiu büne.
- Kriványné vallomása semmis.
- Pénztár a mellényzsebben.
- Aradmegyel pénzügyzetek beszámolója.
- Tárca: A koronázástól a gyilkosságig.

A lissaboni karabélyosok.

Arad, február 3.

Ki a királygyilkos: a darabokra vágott, ismeretlen karabélyos, vagy pedig Yoao Franco, Portugáliának vasöklü miniszterelnöke? A lissaboni dinasztia-irtás nem egyszerű anarkista-remek, amelynél a halált dobó ember nem nézi a kiszemelt áldozatnak egyéni tulajdonságait, csak a koronáját; nem a cselekedeteit boszulja meg, hanem a származását, amely a trónnak bársonyára küldte. Nem mérhető össze a szerb királygyilkossággal se. Belgrádban a hadsereg vezetői egy előre kiszemelt trónutódnak csináltak helyet, amikor az alkalmatlan Sándort és a cselszövő Dragát eltakarították. A lissaboni karabélyosok azonban a királynak és az ő hatalmára támaszkodó miniszterelnöknek politikáját, az alkotmány ellen való hadjáratát boszulták meg, azon pártok nevében, a melyek ez ellen küzdöttek s amelyek kezéből Yoao Franco a harc utolsó fegyvereit: a parlamentet, a gyülekezés és a sajtó szabadságát is kiütötte.

A koronázástól a gyilkosságig.

Az a forrongás, amelynek Carlos király és fia Lajos Fülöp áldozatul esett, immár vagy két évvel ezelőtt keletkezett, de akuttá a múlt év áprilisában lett. Az egész mozgalomnak a magja Oportóból, az ország második legnagyobb városában keresendő, ahol az egyetemnek egyik tanárát köztársasági programmal képviselővé választották. Amikor ez a képviselő a kamara megnyitása alkalmából Lissabonba érkezett, az ottani republikánusok zajos ovációval fogadták és ezen alkalommal történt az első antidinasztikus tüntetés, amelynek a rendőrség brutális szigorúsággal vetett véget. Alig csillapodott az i gerültség, egy olyan incidens merült fel, amelyik ismét tápot adott a királyi család ellen lappangó gyűlöletnek. Kitűnt ugyanis, hogy Maria Pia özvegy királyné, a király anyja tulköltekezett és a király a civilistából lévén kénytelen fedezni anyja adósságait, maga is zilált pénzügyi viszonyok közzé jutott. Ekkor a kormány azzal a javaslattal lépett a cortes elé, hogy az állam rendezze a királyi család pénzügyeit. Óriási lett erre a felbuzdulás az egész kamarában és nemcsak a szélső regenerador, de a progresszista-párt is hevesen ellenezte a javaslatot. Végre is a kormány belátván, hogy képtelen a javaslatot keresztül vinni, lemondott és a király Joas Fran-

Az ellenzéki pártok tiltakozni fognak az ellen, mintha a karabélyosokkal összeköttetésük közösségük lett volna. Nem is hiszi senki, hogy a gyilkosokat ők bérelték, vagy biztatták volna föl. Hanem azért kétségtelen, hogy a királynak és a trónörökösnek kiirtása mégis annak a végsőkig ingerelt közhangulatnak, a rendkívüli cselekedetekben kipattanó elnyomott forrongásnak volt a következménye, amelyet az erőskezű Franco követett s amelynek okosságáról Don Carlost sikerült meggyőznie. Ha a gyilkosokat a nép föllobbanó haragja a villám gyorsaságával agyonsújtotta is, ha a tettet megbélyegzi is az egész világ: az elvetemült orvoselekedetben mégis hibáknak és bűnöknek boszuját tekintik, amelyért az áldozat is felelős. Amikor pedig az ocsmány bűnnek okozóját keresik, Franco miniszterelnökre fognak mutatni. Milyen drágán fizette meg a király neki azt a kis szivességét, hogy négy millió adósságát az állam terhére egyszerűen leirta!

Az államok politikai rendjének megfordítottja következett be Portugáliában. Másutt a kormányelnök felelős az uralkodó cselekedeteiért. A királyok elveit, makacsságát, hibáit és dolgait a kormányelnök a maga testével takarja. Az uralkodó meg a nemzet közötti összeütkezéseknél — amint Fejérváry is mondta — ő az a puffer, amely mindkét részen az ilyen karamból veszedelmeit romboló erejét elhárítja. A portugál miniszterelnök nem volt ilyen puffer, merészen szembe állott a nemzet erejét képviselő országgyűléssel, s egészen a király hatalmát, az uralkodói parancs korlátlanosságát vette

fegyverül a maga politikája, programja érdekében. S Portugáliában ahelyett, hogy a miniszterelnök számolt volna a király hibáiért, — a karabélyosok a miniszterelnök ellen való gyűlöletüket, elkeseredésüket a királyon és a trónörökösön töltötték ki, irtózatot, kegyetlen boszuval.

A karabélyosok, — már azok akiket a népi-ítélet iziben el nem tiport — és azok, akikre a büntetben való részesség, vagy szerződés rábizonyul, bizonyára ezzel fognak védekezni: ők nem tehetnek arról, hogy az uralkodókat többnyire csak ily szörnyűen radikális módon lehet hivataluktól elmozdítani. XVI. Lajost, Miksa mexikói császárt és Sándor szerb királyt is így csaphatták el, mikor az uralkodásra alkalmatlannak találták őket. Csak ritka kivétel a világtörténelemben Don Pedro, a brazilai császár, aki alattvalóival békén meg egyezve, önként hagyta el a trónt, mikor észrevette, hogy a derék braziloknak köztársaságra jött az étvágyuk. És talán csak olyan csöpp országokban, mint Bulgária, sikerülhet a dinasztia-változtatásnak az a kiméletes módja, hogy az uralkodót kicipelik az országhatárra. A karabélyosok alkalmatlannak találták az uralkodásra Don Carlost, aki elég rövidlátó volt ahhoz, hogy egészen rábizza magát egy kormányelnöknek alkotmánytalan, sőt kihívóan törvényellenes utvesztőjére; hát el akarták mozdítani őt és dinasztiaját azon módon, a hogy azt másoktól tanulták.

A szegény, jóvérű Károly király esete mindenestre tanulságot rejt azok számára, akik az uralkodói pályának bombákkal és acéltövisekkel hintett ösvényeit

col, egy mindenre kapható embert, amilyen nálunk Magyarországon is számtalan akad, bizta meg a kormányalakítással. Franco azzal a megbízatással vette kezébe a kormányt, hogy abban az esetben, ha nem sikerül a cortes ellenzését megtörhetni, oszlassa fel az országgyűlést és parlament nélkül kormányozza az országot Franco 1906. május 19-én vette át a kormányt és következőképpen alakította meg kabinetjét. Miniszterelnök és belügy: Franco, külügy: *Magalraes*; igazság- és kultusz: *Novacz*; pénzügy: *Schröter*; hadügy: *Vasconcellos Porto*; tengerészeti- és gyarmatügy: *Ornelas*; kereskedelem, közmunka és ipar: *Reymao*.

Amikor Franco látta, hogy ő sem boldogul a parlamenttel, királyi dekretummal feloszlatta azt és megkezdte a rendeletekkel való kormányzást. Legelőször is rendeleti uton léptette életbe a királyi család pénzügyi viszonyait rendező törvényt, azután tudván azt, hogy a közvéleménnyel szemben egyedül a hadsereg, illetőleg a tisztek lojalitására támaszkodhatik, legelső teendője az volt, hogy fölemelte a *szoldát és a tisztek fizet-sét*. Ezután megkezdődött az igazi zsarnoki uralom, amilyen egy latin államban a 20-ik században el sem volt képzelhető. A szabad véleménynyilvánításnak minden formáját betiltották, népgyűléseket nem engedélyeztek, a lapokat megcenzurálták és ha a zsaraoki regime ellen megismételték a kiroha-

nást, egyszerűen beiltották a megjelenésüket. A múlt év őszén az elégtelenség országszerte már annyira terjedt, hogy alighanem a lissaboni angol követ információja következtében *Ed-rárd* király, aki tudvalevőleg szövetségese volt Carlos királynak, figyelmeztette a királyt a trón fenyegető veszedelemre és azt ajánlotta neki, hogy állítsa helyre az alkotmányt. A figyelmeztetésnek meg volt a hatása, amennyiben a miniszterelnök a hivatalos lapban közzétette, hogyha semmi zavaró körülmény nem jön közbe, akkor esetleg *májusban* megtartják a képviselőválasztásokat. Ez az ígélet azonban nem volt komoly, mert Franco egy újabb rendelettel elárulta azt, hogy nincsenek alkotmányos szándékai. Ugyanis az egész országban feloszlatta a városi képviselőtestületeket és helyükbe *kormánybiztosokat* nevezett ki.

Egy izben az a hír érkezett Portugáliából, hogy a trónörökös szembe helyezkedett apjával és olyan áthatatosan követte az alkotmány helyreállítását, hogy a király egy a fővárostól távolos kastélyba internálta. Az utóbbi hónapokban különben is a cenzura és a kabinet noir következtében nagyon szörványosan és kerülő utakon érkeztek a hírek Portugáliából. Mint-hogy négy-öt héttel ezelőtt érkezett az első hír az összeesküvésről. majd később azt jelentették, hogy az antidinasztikus hangulat a hadseregben is gyökeret vert. A jelentéseket rendszeren

kénytelenek jární. Az uralkodók nem ismerhetik el a régi francia királyság ismeretes tételét: *Le roi régne et ne gouverne pas*. A királynak nem csak uralkodni kell, reprezentálni, hódolatokat fogadni, parancsokat aláírni, trónbeszédet olvasni, kitüntetések szórni, — hanem gondolkodó fővel és felelős lélekkel belemélyedni országuk dolgaiba, a hatalmakat használó kormányok cselekedeteibe. A kormányok felelőssége már nem elég erős, nem elég biztos mellvéd. Az uralkodónak magának is kormányozni kell, úgy kormányozni, hogy a maga hatalma a nemzet erejével szembe ne kerüljön, hogy a maga szándékai a nemzet meggyőződését ne keresztyessék. A mikor a kocsiban megvadulnak, viháncolni kezdenek a lovak, belül az ur már nem bírhatja magát a kocsisára, ha még annyira bizik is benne, — hanem álljon föl a kocsilétről s nézzen utána: jól huzza, okosan markolja a bakon ülő a gyepelő szárazakat?

Ezek persze értéktelen tanácsok az új uralkodó, *Manuel* király számára. Tizen-nyolc éves, tapasztalatlan, s nem is nevelték az uralkodásra. Ha nem is neveznek ki formális régenst mellé, a valóságban mégis gyámság fogja, legalább a kezdet éveiben, a jogarát vezetni. De a vérengzés után, amely apját és fivérét megölte, a rémületből való ocsudásra Portugália se haladhat az eddigi uton. Nem is valószínű, hogy Yoao Franco csalhatatlansága intézze tovább is az ország sorsát. A pribéket az ember megveti, mert a valóságban, ha törvényadta joggal is, embert ölt; de a cselekvésében mégis a jogrend megnyilatkozását látják. A királygyilkosságot megbélyegzik, a minthogy eléggé nem is lehet azt megbélyegezni, bűnöseit elítélik s jogosan. De a büntet nyomán, amely megérdemlett ítéletét várja, a portugálok földjén mégis az eltaposott alkotmány, a népképviselőt lepántolt ereje fog új életre, új szabadságra jutni.

Új jelölt Szabadkán. *Szabadka* ról jelentik: *Gyelmis Gerő* bankigazgató, a függetlenségi párt jelöltje, vasárnap tartott programbeszédet. Ma jelölték *Mamusich Lázár* volt szabadalvópárti képviselőt, aki pártunkivülinek valja magát.

követte a cáfolat. Most ezután, mikor a király és az ifjú, daliás trónörökös aki különben elmentében atyjával igen népszerű volt az országban, kiterítve fekszenek, immár mit sem használ a cáfolat. A főbűnös, Franco az alkotmánytörő miniszterelnök azonban él, ami azt jelenti, hogy most virradnak csak igazán szomorú napok Portugáliára.

A meggyilkolt király életrajza a következő: I. Károly portugál király, szász herceg született 1863. szeptember 28-án, I. Lajos és Pia királyné legidősebb fia. A katonai pályára lépett, 1873-ban megkapta a Szt. István-rend nagykeresztjét. 1886-ban Amáliát a párisi gróf leányát vette nőül, 1889. október 19-én elhunyt atyját, Lajos királyt követte a portugál trónon. Legidősebb fia a trónörök s Lajos Fülöp 1887. március 21-én született.

1899. október 19-én lépett I. Károly király a trónra, aki proklamációjában különösen azt hangsúlyozta, hogy az afrikai gyarmatok érdekeit szíven fogja viselni, mely nyilatkozattal nagy lelkesedést keltett alattvalói szívében. Annál érzékenyebben fogadták országszerte a Délafrikából, — makololók földjéről — érkező kedvezőtlen és megszégyenítő híreket. A közelgő letlenség nem igen csillapodott, ami azt az 1891. január 31-iki Oportóban kitört katonai fölkelés és a köztársasági párt által rendezett tüntetések tanusították. Az afrikai viszály a pénzpiacra is kedvezőtlen hatással volt. Szá-

Eltörülték a fejadót.

Mentelmi ügyek.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése —

Budapest, február 3.

Rövid ülés volt a mai, mert a napirendet hamar lemorzsolták. Igen kevés az (rdeklődés s nem arról beszélgettek az emberek, ami a Ház elé kerül, hanem ami — elmarad.

Az ülést fél tizenegy óra körül nyitotta meg Návay Lajos. Az igazgató állandó bizottság jelentette, hogy *Botzenhardt* János óbudai mandátumát rendben találta.

A Ház ezután harmadik olvasásban elfogadta a bírói és ügyészi szervezet reformjáról és az arad-nagykikéndi h. ó. vasut engedélyezéséről szóló javaslatokat.

(A fejadó eltörlése.)

Ezután a fejadó eltörléséről szóló javaslatot tárgyalták.

Hammersberg László a pénzügyi bizottság nevében a javaslatot elfogadásra ajánlja.

Vlad Aurél: Megszavazza a javaslatot. Nem elégtül ugyan teljesen ki, de hiányain lehet segíteni.

Wekerle Sándor: Kijelenti, hogy a javaslat csak átmeneti intézkedéseket tartalmaz a végleges adóreform megalkotásáig. Ez még ebből az ülészakban meg fog történni, de az eltelteleptetéshez még több idő kell. Ő maga is tené meg több engedményt, de az ország pénzügyi helyzete ezidőszert akadályozza a további lépéseket.

A Ház ezután általánosságban megszavazta a javaslatot.

A részletes tárgyalásnál *Hammersberg* László többféle módosító indítványt tett.

A Ház a módosításokat elfogadta s a javaslatot részleteiben is megszavazta.

(Mentelmi ügyek.)

Ezután következett a mentelmi ügyek tárgyalása. *Hédervári László* előadó javasolja, hogy a Ház *Bernát István* mentelmi jogát függesztesse fel, mert a „Szövetkezés” című lapja ellen egy vidéki kereskedő per: indított és az igazságügyi szolgáltatás útját nem szabad megsértenie.

Mérey Lajos: Politikai zaklatást lát ebben a perben és kéri, ne adják ki *Bernátot*.

Bródy Elnő: Ez abszurd kívánság. A fontos sajtójogi felelősség eivének kijátszása volna ez. Kéri, adják ki *Bernátot*.

Hédervári László előadó: Kéri a kiadást.

A többség így is határozott. *Olay Lajos* mentelmi bejelentést tett régebben egy újságról ellen, aki *Wekerle* bevételei közben így kiáltott reá:

mos cég került csödbe. Május 12-én pedig a kormány 60 napi moratóriumot volt kénytelen elrendelni. Ez az intézkedés a kereskedővilágot még nagyobb válságba sodorta és utcai fölkelésekre vezetett. A király előbb *San Januario* gróft, majd *Pimentel Serpát* bizta meg az új kormány megalakításával, de ezek egyike sem volt képes kabinetet alakítani, mire ezután május 22-én *Abreu de Souza* vállalkozott a kormányzásra. Október 12-én királyi rendelet jelent meg, mely *Mozambique* tartomány nevét Kelet-Afrika szabad államára változtatta és ugyanakkor a Korgó állammal is megtörtént a régóta vajudó határigazítás. Az 1892-ik év részletes állambukással köszöntött be, a kormány nem volt képes az államkölesönnök január 1-én esedékes kamatait beváltani és a portugál vasutársaság sem tudott kötelezettségének eleget tenni. E miatt az ellenzék *Carvalho* pénzügyminisztert vád alá akarta helyezni, amit azonban a többség megakadályozott. *Carvalho* mindennek dacára lemondott és mivel új pénzügyminiszter nem akadt, az egész kabinet lemondott.

Az új kabinetnek *Feresza Diaz* állott az élére aki a hazafiak köteles áldozatkészségére hi atkozván, 5-20 százalékos adóval terhelte az állami tisztviselők fizetését és a közvetlen adókat 20 százalékra emelte fel, az állami hitelezőknek járó kamatokból pedig 30 százalékot levont. *Károly király* jó példával előljárva, a rettene-

— Még ez a vén panamista is beszél!
A bizottság kiderítette, hogy ez a közbeiktálás nem vonatkozott *Olayra*. Az ügy feleit tehát napirendre tértek.

Via nélkül függesztette fel a Ház a következő képviselők mentelmi jogát: *Markbreit* Gyula (párba), *Okolicsányi* László (rágalmas), *Halász* Lajos (kihágás), *Hoffmann* O. tó (kihágás), *Bethlen* Ádám gróf (párba), *Bozóky* Árpád (rágalmas).

Szkicsák Ferencet a sajtóbírósiág kérte ki a Házról. Az előadó kérte a mentelmi jog felfüggesztését. *Petrovics* Iván indítványozza, hogy *Szkicsákot* ne adják ki.

Vlad Aurél: Zaklatást lát a dologban.

Fenyvesi Soma: A bizottsági előadó javaslatát pártolja. A Ház kiadta *Szkicsákot*.

Ivánka Milán nemzetiségi izgatás miatt kérte ki a bíróságot.

Vlad Aurél: Már maga az a tény, hogy *Ivánkát* programbeszédét kéri ki, karakterizálja a politikai zaklatás tényét. A magyar nemzetiség ellen nem is lehet izgatni. (Zaj.)

Elnök: A „nemzetiség” szó használatáért rendre utasítja.

Vlad Aurél kéri, ne függesztesse fel *Ivánka* mentelmi jogát.

Malatinszky György, *Barta* Ödön és *Hédervári* László felszólalásai után kiadták a nemzetiségi képviselőt a bíróságnak.

Azután a Ház úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadta a római postaszervezés becsikkelyezéséről szóló törvényjavaslatot.

A büntetőtörvénykönyv novelláját a Ház visszautasította az igazságügyi bizottsághoz, hogy a javaslaton több pótlást eszközöljön és foglalja bele az államellenes izgatásokra, az országnak a külföld előtt való ócsárlására s a váltófőz hamisítására vonatkozó intézkedéseket is.

Ezzel az ülés véget ért.

Az országos pénztár nem enged.

Az aradi memorandumot elutasították.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 3.

Amikor az országos munkásbetegségélyző és balesetbiztosító pénztár elnö sége javaslatot tett, hogy a biztosításra kötelezett alkalmazottak után hat bérosztály szerint fizetendő heti járulék hét nap után számítassék, az aradi kerületi munkásbiztosító pénztár tudvalevőleg országos mozgalmat indított a munkaadók és alkalmazottak szempontjából egyformán sérelmes járulékkivetési mód ellen. Az aradi pénz-

tes krízis tartamára a civilistát önszántából tetemesen leszállította. A pénzügyi válság azonban 1893-ban sem javult, sőt 1895-ig a helyzet egyáltalán nem tisztult. A belügy, és különösen a pénzügy terén javulás jelei nem mutatkoztak, az állam hitelezőit ki nem elégitették, az anyagi tespedéssel kapcsolatban az elégtelenség is nőttön nőtt a köztársasági párt pedig, mely *Badajozban* tartotta meg szövetkezési ünnepét, a spanyol republikánusokkal láza tevékenységet fejtett ki. Kelet-Afrikából aggasztó hírek érkeztek. A kafferek, meglehet, hogy *Rhodes Cecil*, a brit délafrikai társulat igazgatója, és segédje, *Jame on* izgatásai folytán, fegyvert fogtak a portugálok ellen és *Laurenzo Marquez* kikötő várost ostrom alá fogták; a portugál őrség azonban a vakmerőket visszaverte végül: *Goon* kelet-indiai gyarmatban, ugyancsak *Timor Szunda* szigeten a benszülöttek ugyancsak fellázadtak. Október havában *Károly király* európai körútra indult.

Előbb *Páris* látogatta meg, ahonnan *Rómába* készült, hogy nagy átyja *Umberto* király és *Leo* pápa előtt tisztelegjen. *Leo* pápa azonban tudatja vele, hogy nem fogadhatja őt, ha előbb a *Quirinálban* tesz látogatást. *Károly király* erre kérte *Umberto* királyt, fogadná őt *Monzában*; ettől azonban *Umberto* idegenkedett. Ennek az lett a vége, hogy a portugál király egyáltalán nem ment *Itáliába*, hanem e helyett a berlini udvarnál tett látogatást.

tár az elnökség javaslatával szemben egy az összes társépítésznek is megküldött terjedelmes memorandumban a hat nap után való számítás indítványozta, mert a járulék a tényleges kereset után vehető ki és az ipari alkalmazottaknak kilencven százaléka csak hat napra kap bért.

Az országos pénztár igazgatósága a minap tartott ülésén döntött ebben a jelentős kérdésben, amelynek a kereskedők, iparosok és munkások ezreinek nagy anyagi érdekei állnak szó és a döntés igen kedvezőtlen a biztosítás körébe bevont óriási érdekeltségre. Az igazgatóság ugyanis az elnökségi javaslat elfogadásával akként határozott, hogy az alkalmazottak után fizetendő heti járulékok hét napra vettesenek ki, vagyis az átlagos napibérösszegeknek két, illetve három százaléka *vasárnapra is fizetendő*. Az ülésen elhangzott az aradi pénztár memorandumában foglalt érvek helyességét, valamint azt, hogy a hét napos számítás mód újabb súlyos terhet jelent az érdekelt közönségre, de tekintettel a pénztárak rendkívül sok kötelezettségére és a betegellátás költségeinek aránytalanul nagy emelkedésére, a hét napos számítás módját kellett elfogadni.

Amint ismeretes, az aradi szociáldemokrata-párt egy nemrégiben tartott nagygyűléséből fölhevítette a budapesti pártvezetőséget az aradi pénztár javaslatának támogatására. Az alkalmazottak sorából választott igazgatósági tagok azonban — valamennyi szervezett munkás, — *Balázs János* aradi igazgatósági tag kivételével — az elnökség javaslata mellett szavaztak.

A pénztárak vezetőségei, köztük legutóbb a vidéki pénztárak központi bizottsága több ízben fölpanaszolták, hogy a miniszteriumok nem látták még el a megfelelő utasításokkal azokat az állami hivatalokat, amelyek az új törvény 1. és 10. §-ai alapján kötelesek alkalmazottaknak bizonyos kategóriát betegség esetére biztosítani. Az aradi állami hivatalok közül még csak az államépítészeti hivatal kapta meg instrukcióját a kereskedelmi miniszteriumtól, míg az igazságügyi hivatalok vezetői, a jószágigazgatóság, a pénzügyigazgatóság és a csálai szőlőtelep még ma is, tehát félévvel a törvény életbeléptetése után, nélkülözik az utasítást és a fedezetet az alkalmazottak után fizetendő járulék dolgában.

Minthogy a hivatalok vezetői közül többen vitatják a bejelentési kötelezettséget, a pénztár vezetősége a rendes hatósági eljárás útján *elődöntést* akart provokálni abban a kérdésben, hogy kötelesek-e a fentebb elsorolt hivatalok vezetői az alkalmazottakat biztosítani? Ez a rendőrségnél, mint iparhatóságnál kezdődő hivatalos ut azonban igen hosszadalmas lett volna és ezért a pénztár a hivatalok biztosítási kötelezettségének megállapítása ügyében azt a módot választotta, hogy átiratban fölhevítte a hivatalokat a bejelentések teljesítésére, a fölhevített pedig megküldik az átiratokat a megfelelő szakminiszteriumoknak. Abban a kérdésben tehát, hogy kötelesek-e a fentebb elsorolt állami intézmények alkalmazottaikat bejelenteni, az igazságügyi, a földmívelésügyi és a pénzügyminiszterium fogják az utolsó szót kimondani. Így tehát természetesen *elmaradnak* a hatósági eljárás alapjául szolgáló följelentések is.

EGYESÜLETI ELET.

— Az aradi polgári jótékony egyesület közgyűlése. Arad legrégibb jótékonyági egyesülete tegnap tartotta közgyűlését, a melyen tudomásul vette az évi jelentést s a tisztviselői karnak megadta a felmentést. Az egyesület a

mult évben 11468 koronát fordított jótékony célokra. A 44 ezer koronás *Wimmer* Erzsébet-féle hagyaték, most már jogerős bírói ítérettel az egyesület birtokába került. A közgyűlés jegyzőkönyvileg öröklítette meg néhai *Lukácsy Miklós* emlékére, aki hosszú évtizedeken át volt fáradságteljes munkása az egyesületnek. A közgyűlés *Sarlot* Domokos elnöknek, *Domokos Lajosnak*, *Maresch Gyulának*, *Péterffy Antalnak*, *Posgay Lajos* dr. nak és *Kovács Vince* titkárnak buzgalmukért köszönetét fejezte ki.

Az aradi Ipar és Népbank közgyűlése

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 3.

Tegnap tartotta az aradi *Ipar és Népbank*, Aradnak ez a folyton fejlődő és a közönség körében egyre kedveltebb pénzügyi intézménye közgyűlését, mely egy eredményesen és becsülettel eltöltött esztendőnek volt a beszámolója. Az igazgatóság jelentése kielégítőnek mondja, kereskedői szerénységgel, a fejlődést, a melyet az intézet üzletköre az 1907-ik kritikus esztendőben mutat. A rézvényesek, mint az igazgatóság munkálkodásának leghivatottabb bírálói, csak az elismerés és megelégedettség szavaival honorálták a vezetőség törekvését, a miből a nagyközönség is láthatja, hogy az Ipar és Népbank tudatában volt feladatának s az aradi pénzpiac egyik legvirágzóbb hitelesközvévé azzal küzdötte fel magát, hogy annak bizalmát igyekezett és sikerült is megnyerni.

A közgyűlésen, amelyen *Szalay Károly*, az aradi ügyvédi kamara elnöke, elnökölt, összesen 759 szavazat képviselőtében 87 részvénnyel vett részt. Az elnöki előterjesztés örömmel konstata, hogy a betétek átlaga az elmúlt évben 913423 koronával emelkedett s megelégedéssel hozta a közgyűlés tudomására, hogy az emelkedés az intézet minden üzletköreben állandó természetű. Meleg szavakkal emlékezett meg az igazgató-választmány régi buzgó tagjának, néhai *Deutsch Bernátnak* érdemeiről s indítványozta, hogy emlékére a közgyűlés jegyzőkönyvében öröklítse meg. A jegyzőkönyv hitelesítésére felkérte *Lóts Rezső* és *Szathmáry Gyula* részvényeseket.

Az elnöki előterjesztés után *Hehs Béla* vezérigazgató terjesztette elő az igazgatóság jelentését, annak a tiszta nyereség felosztására tett indítványát és végül a felügyelő bizottság jelentését.

Az igazgatóság jelentéséből megtudta a közgyűlés, hogy a mult évi tiszta nyereség 179843 koronára rug, amelynek a szétosztását a következőleg tervezte az igazgatóság:

	Korona
A nyereségösszegeből levo nandó az alapszabályok 139. § a értelmében	1.500.000
1.500.000 korona részvénytőke 5%-os kamata	76.000
marad	104.843 98

Ezen összegből fordítendő:		
a) 10% a tartalékalapra	10.484 40	
b) 1% a hiteltartalékra	1048 44	
c) 4% a nyugdíjra pra	4193 76	
d) 12% az igazgatóság jutalékára	12.581 28	
e) 2% a vezérigazgató jutalékára	2096 88	30.404 76
marad		74.489 22
hozzáadva az 1906. évi nyereségátosztást		12 080 19
összesen		86 469 41

Ezen összegből részvényenkint 20 korona kamaton kívül, felülosztalékul 20 korona, vagyis	75.000
osztassék fel. A fennmaradó összegből fordítassék:	11.469 41

a) a felügyelő bizottság díjazására	2.400
-------------------------------------	-------

b) az intézet tisztviselőinek jutalmazására	5.000	—
c) jó ékony célokra	1.500	8 900

míg a fennmaradó 2 569 41 új számlán 1908 évre átvitessék.

A közgyűlés határozattal emelte az igazgatóság indítványát.

Varjassy Árpád meleg szavakkal fejezte ki a közgyűlés háláját és elismerését ugy az igazgatóságnak mint az intézet vezérigazgatójának, *Hehs Bélának*.

Ezután a közgyűlés néhai *Deutsch Bernát* igazgató-választmányi tag helyét töltötte be.

Avarffy Ferenc azt indítványozta, hogy az intézetnek két évtizeden át lelkes és buzgó igazgató választmányi tagját, *Lukácsy Lajost* válasszák meg egyhangulag, amit a közgyűlés zajos helyesléssel magáévá is tett.

Lukácsy Lajos megköszönte a megválasztást s igérte, hogy mint a multban ugy a jövőben is minden erejével arra törekszik, hogy az intézetnek hasznára legyen.

Ezzel a közgyűlés befejeződött.

A portugáliai merénylet a magyar politikában.

„Nem parentálunk.“

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, február 3.

A magyar politika mai érdekessége a kulisszák mögött játszódott le. A képviselőház mai ülésén ugyanis az elnök *nem parentálta el a meggyilkolt portugál királyt és trónörökösét*. Merőben szokatlan és a nemzetközi illemformákkal ellentétes ez az esemény, amely annak köszönhető, hogy a függetlenségi párti képviselők tiltakoztak a részvétnyilvánítás ellen, azzal az indokolással, hogy nem érdemel részvétet az olyan uralkodó, aki nemzete alkotmányát felfüggesztette és zsarnoki kézzel akarta megtörni az országot. A dolognak valószínűleg folytatása lesz és előreláthatólag a Ház holnapi ülésén ki fogja korrigálni mulasztását.

Távirati értesüléseink:

A képviselőház nem parentál.

A képviselőház mai üléséről elmaradt a portugál királygyilkosság felett való sablonos részvétnyilatkozat. A dolognak még a függetlenségi pártkörben indult meg tegnap este az előkészítése. Több képviselő volt fenn, akik a portugáliai állapotról beszélgetve, arra a konklúzióra jutottak, hogy ha a királygyilkosság szóba kerül, valamennyien felszólalnak s arra való hivatkozással, hogy a meggyilkolt király felfüggesztette az alkotmányt és zsarnoki kézzel akarta megtörni országát, állást foglalnak a részvétnyilatkozattal szemben. Ma az ülés megayítása előtt *Ugron Gábor* felkereste az elnöklő *Návay Lajost* szobájában.

— El akarod parentálni a portugál királyt? — kérdezte tőle.

— Még nem tudom — felelt *Návay*. — Várom Wekerlét.

A miniszterelnök meg is érkezett és *Ugron* kifejtette előtte a függetlenségi párt álláspontját. Hogy a nagyobb botrány elmaradjon, *Wekerle* inkább vállalta a kicsit.

— Diplomáciai értesítem is ugy sincs — mondta.

Így a magyar képviselőházban ma

nem parentáltak el a meggyilkolt királyt.

Jellemző, hogy függetlenségi képviselő volt, aki igen szenvedelmes hangon kifakadt az akció ellen.

— Királygyilkosság felett nem térhet szó nélkül napirendre! — mondta a folyosón.

Ez a képviselő *Okolicsányi László* volt, a hadügyi bizottság előadója.

Az érdekes esetről más oldalról a következőket jelentik:

Návay elnök már készen volt a szomorú beszéddel, amelyben elsratja Portugália legyilkolt királyát s megbotránkozását fejezi ki a szörnyű katasztrófán. Kin a folyosón az elnöki szándékot megdöntötték. *Ugron Gábor* erős kritikával tör a portugál alkotmánytalanság ellen és kideríti, hogy nincs is alkotmányos szerve Portugáliának, amelylyel a gyászesetről a magyar nemzet részvétét értesíthetnék. Zsarnok uralomnak nem hódolhat a magyar képviselőház. Semmiesetre olyan uralkodónak, aki a parlamentet szétkergette.

Közölték *Návay*val, hogyha mégis ily értelmű indítványt tenne: a függetlenségi képviselők rendre felszólalnak s az az indokolás, amelylyel a felszólalók az indítványt megokolják, éppenséggel nem lesz gyászkeretű. Az elnök tehát elállott tervétől s megnyitván az ülést, a portugál esetről egyetlen szóval sem emlékezett.

A függetlenségi párt állásfoglalása annál inkább kelt feltűnést, mert 1903-ban a képviselőház egyhangulag fejezte ki részvétét a belgrádi borzalmasságon.

Dicsérik Aerenhalt.

Berlinből jelentik: A *Norddeutsche Allgemeine Zeitung* heitiszemléjében *Aerenthal* báró külügyminiszter beszédéről a következőket írja: Németország politikai körében különös elégtétellel fogadják majd annak megállapítását, hogy a bécsi és a római kormányoknak sikerült nagyobbfokú szívélyességet vinni Ausztria-Magyarország és Olaszország viszonyába. Ezzel meg van adva az az alap, amelyről a népek között meglévő ellentét időnkénti megnyilvánulása oly módon lesz kezelhető, hogy ez a két szövetséges hatalom baráti viszonyát összhangjában ne zavarja. *Aerenthal* báró marokkói politikája teljes összhangban van a német politikával, ami annál örvendetesebb, mert Ausztria-Magyarország az általa tanusított magatartásra saját érdekeinek szempontjából határozta el magát. *Aerenthal* külügyminiszter nagyarányú közlekedésügyi programjának megvalósítása kétségkívül hivatva van arra, hogy gyümölcsöző hatással legyen a balkáni népeken szunynyadó erőkre. E kulturmű, amennyiben azt az esetleg fennforgó nehézségek legyőzése esetén keresztülvinni sikerülne, Németország részéről a legmelegebb érdeklődésre talál. Kívánjuk, hogy *Aerenthal* báró által kezdeményezett nagy vállalkozás sikerrel járjon és gyarapodjon.

Szapulják Aerenhalt.

Aerenthal báró külügyminiszternek az osztrák delegációban tett nyilatkozata magyar politikai körökben nagy visszatetszést keltett. A képviselőház folyosóján ma több képviselő hevesen kifakadt a külügyminiszter szavai miatt *Wekerle* Sándor miniszterelnök előtt, aki a következőket mondotta:

— Ha provokálni fogtok, készséggel nyilatkozom, mert magam sem osztom *Aerenthal* egyes kijelentéseit és gondom lesz rá, hogy a külügyminiszter az osztrák delegációban tett nyilatkozatot helyreigazítsa.

A delegáció csütörtöki plenáris ülésén is szóvá teszik *Aerenthal* tulkapásait.

Wekerle fenti nyilatkozatára vonatkozólag félhivatalosan közlik, hogy a miniszterelnök a képviselőház folyosóján nem tett olyan kijelentéseket, amelyek *Aerenthal* nyilatkozatát elítélik.

Kriványné vallomása semmis.

Krivány felfolyamodása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 3.

Az aradi kir. törvényszéknek a vizsgálati fogságban levő *Krivány* János előzetes letartóztatását elrendelő végzése ellen védője, *Kertész* Miksa dr. ma felfolyamodást adott be a vádtanács elnökéhez, mely *Gallu* József kir. törvény széki bír. elnöklete alatt még a hét folyamán határozni fog *Krivány* további fogvatartása, vagy szabadlábra helyezése felett. *Kertész* dr. erős jogi érvekkel mutatja ki, hogy a vizsgálati fogság fentartása nem indokolt, mert a törvény által megkivánt kellékek *Kriványnál* fenn nem állanak.

A felfolyamodás szerint az előzetes letartóztatás fentartásának törvényes oka fenn nem forognak, mert *Krivány* szökésben nem volt. Abból, hogy nagy vérvesztése miatt *Világoson* egy vendéglőben, tehát nyílt helyen tartózkodott és Gyorokon vonatra szállt, nem következtethető, hogy szökési szándéka lett volna. Erre különben oka sem volt, mert az ő eddig meg nem cáfolt vallomása szerint nejevel abban állapodott meg, hogy együtt bemennek a kórházba magukat gyógykezeltetni. Mint ebből látszik, nejétől békésen vált el és nem volt oka mitől tartani. Neje mindaddig nem tett ellene feljelentést és nejének sérülésel már meg is gyógyultak, az asszony ágyon kívül van. Ennélfogva a büntetés előrelátható nagysága sem indokolja a letartóztatás fentartását, mert szándékos emberölési szándék bizonyítva nincs s így *Krivány* legfeljebb gondatlanságból okozott testi sértésért vonható felelősségre. *Kriványnak* Aradon a Fácán-utca 3. szám alatt szűleinél állandó bejelentett lakása van, szonkivül a felfolyamodáshoz mellékelt nyilatkozat, amely egy aradi ügyvédől származik, igazolja, hogy *Krivány* egy ügyvédi irodában, mint irnok állandó alkalmazást talál.

Kriványné orvosának láttelepe, mely a lövések irányát és természetét leírja, husz napon belül gyógyuló sérüléseket konstatál, magából a lövések irányából és a sérülések fekvéséből pedig a szándékot megállapítani nem lehet, mert a lövéset, mint azt *Krivány* vallotta, fegyverének dulakodás közben véletlen folytán történt elsülésétől eredhettek. Nincs tehát elegendő bizonyíték egy súlyosabb büncselekmény megállapítására s ez okból sem indokolt a letartóztatás fentartása. *Krivány* nejének a rendőrségen tett vallomása a törvény értelmében semmis és figyelembe nem vehető, mivel a rendőrség *Kriványnét* elmulasztotta figyelmeztetni arra, hogy mint házastárs törvényadta jogában áll a vallomás megtagadása.

Kertész dr. naponta beszél védencével. *Krivány* a rabkórházban fekszik. Az első napokban a kiállott izgalmak következtében *Krivány*

alig evett valamit. Most már megjött az étvágya, de ma védőjének arról panaszkodott, hogy sebel, amelyeket késsel önmaga ejtett a mellén, genyesedni kezdenek és nagy fájdalmat okoznak neki. Az egész ügyet véletlen szerencsétlenségnek tulajdonítja és rendületlenül bizik abban, hogy szabadlábra fogják helyezni. Védőjének kifejtette, hogy ő szereti nejét, ragaszkodik hozzá és kiszabadulása után ismét együtt fog élni vele. Nem hiszi, hogy neje terhelő vallomást kívánna ellene tenni. Házassága mindig boldog volt, nem is volt semmi oka arra, hogy az asszony életére törjön.

Krivány gyakran kérdez szüleit, akiket nejevel együtt már nagyon szeretne látni, de a fogházba védőjén kívül senkit sem eresztének hozzá.

A vádtanács a felfolyamodás felett holnap, vagy szerdán tartandó ülésén fog dönteni.

Hétköznapi jegyzetek.

⊙ *Anarchisták és királyok.* A legújabb eset is bizonyosság arra, hogy az anarchisták sehogyse tudnak megférti a királyokkal. Pedig lehetnének olyan anarchisták is, akik nem törnek a királyok életére, mint például a magyar anarchisták: a függetlenségiak, akik — elveik főtartásával — szépen megbékültek az osztrák uralommal. A nem magyar anarchisták azonban sajnos, nemcsak főtartják elveiket, de keresztül is viszik, ami rendkívül kellemetlen lehet a királyokra nézve. Ugylátszik, hogy ezen az anomálián csakis úgy lehetne segíteni, ha csupán királyok volnának, anarchisták nélkül, — vagy megfordítva. Hogy melyik eshetőség volna a jobb, annak eldöntését másokra bizzuk. Most csak *Stuart Mill*nek és a kocsisának ismert esete jut az eszünkbe. A híres filozófus kocsin vitette magát a képviselőválasztáshoz, amely egy messzebb fekvő városban volt. Utközben megkérdezte a kocsisát, hogy melyik pártra szavaz.

— A konzervatívra — adta meg a választ a kocsis.

— Akkor el se menjünk, forduljunk vissza — mondta *Stuart Mill*. — Én a liberális pártra szavaznék, szavazataink tehát ugyanis megsemmisítenék egymást.

Valjon nem volna-e jó, ha a királyok és az anarchisták között efajta egyezés jönné létre, hisz ugyanis megsemmisítik egymást.

+ *A világtól elzárva.* A dühöngő viharok folytán ma annyira megrongálódtak a telefon és távíró vonalak, hogy majdnem az egész ország el volt zárva a világtól. Kellemetlen helyzet, de ha valaki azt találná kérdezni: „csak ma voltunk elzárva a világtól?” — nem is kérdezne nagy ostobaságot.

= *A trónörökös és a magyarok.* Egy előkelő bécsi lap hosszabb cikket közöl a trónörököséről és többek között azt írja, hogy *Ferenc Ferdinánd* nem ismeri a magyar viszonyokat, de azért nem viseltetik ellenszenvvel a magyar nemzet iránt. Még szép, hogy a német lap így stílizálta meg ezt a mondatot és nem képen: *Ferenc Ferdinánd* nem ismeri a magyar viszonyokat és éppen ezért, nem viseltetik ellenszenvvel, stb. . . .

Ha Bécsről van szó, ellehetünk készülvén erre a szemtelenségre, amely egyébiránt — a jelenlegi koalíciós helyzetben — fején találná a szöveget.

× *A Széchenyi lakoma.* Kezében a Széchenyi serleggel, gyönyörű beszédet mondott Návay Lajos. Különösen a beszéd vége volt szép, amely ilyen hangzik: „A te szellemed vezessen a magasba, vezessen a magyar zászló dicsőségére, vezessen oda, hol a köznapi salaktól tisztultan a honfiú erény telje áll őrt a nemzet halhatatlan, mert nagyjainak élete által megmentett ideájjal mellett!” Csodálatosan szépen hangzó mondat és értékét csak növeli Návaynak a beszéd elején tett következő kijelentése:

„Kevésbé szolgálja a fejlődés ügyét a hangzatos jelszavak tartalom nélküli kultusza!”

Körülbelül ilyen szép a beszédnek az a része is, amelyben Návay kiemelte, hogy Széchenyi elsősorban realista volt. Eredendő kötelesség ennek hangsúlyozása, különösen most, amikor a forumon lévő elemek nem annyira realisták, mint inkább gimnazisták.

○ *Nem parentálunk.* A függetlenségi párt nem parentál, nem hajlandó Don Carlos meggyilkoltatása felett érzett részvételnek ki fejezést adni. Miért nem? A portugál király felfüggesztette az alkotmányt és zarnoki kézzel akarta megtörni az országot. Talán célzás akar ez lenni? Az elnyomatás idején Jókai Mór, Falk Miksa és mások sokszor irtak Portugáliáról, Abessziniáról, Afganisztánról és más idegen országokról, amelyek alatt természetesen Magyarországot értették. Talán a függetlenségi párt is így éri? Nem, nem hisszük. A mai nyilatkozatban nincs semmi szimbólum. A függetlenségi párt becsületese és őszinte: csupán Portugália függetlenségét szeretné kivívni és esetleg Afganisztánát.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Kedd: Faust, opera. W. Krammer Teréz felvéptével. (B bérlet.)

Szerda: A vetélytárs, színmű. Ujdonság. (C bérlet.)

Csütörtök: A vetélytárs, színmű. (A bérlet.)

Péntek: Veér Judit rózsája, színmű. Diszeldarab. Asztalos Sándor emlékére. (B bérlet.)

Szombat: Varázskeringő, operett. (C bérlet.)

W. Krammer Teréz vendéjjátéka.

Puccini hatalmas operájában, *Tosca*-ban vendégszerepelt ma este az aradi színházban W. Krammer Teréz, a magy. kir. Operaház illusztris művésznője. Krammer Terézt ismeri az aradi publikum, az ő kiválóságát felesleges hangoztatni, énekművészete annyira tökéletes, hogy az nem is keltett meglepetést, csupán bámulatot, amiről az elragadt hangján akarunk megemlékezni, az a nagystilű drámai művészet, mely valóságos megrázó hatást gyakorolt a publikumra. Játéka arányban állt hatalmas énekművészével, így érthető, hogy a második felvonás megrázó végső jelenete után a lelkesült közönség tízenkétszer hívta a lámpák elé.

A *Tosca* mai előadása méltó volt a vendégművésznőhöz. *Ferrari* kifogástalan *C* varadoszi és *Ladiselay* impozáns *Scarpia* volt. A zenekar is derekasan megállta a helyét.

H. G.

A „Filharmonia” harmadik hangversenye.

Prómes bundák és szerény polgári kabátok roskadó terhétől ékes ruhátár mellett folyt le vasárnap délután az aradi Filharmonia-Egyesület hangversenye, az idén már a harmadik. Az aradi közönség ezuttal is méltó volt önmagához. Ismét megtölte a Fehér Kereszt

nagytermét, eszünkbe juttatva a fővárosi filharmonia-est szívet, lelket gyönyörködtező képét.

Jól esett tapasztalunk, hogy a mi filharmonia-estünknek is mindinkább kezd kialakulni a maga méltó karaktere. Afféle olimpiadákhoz hasonló jelleg, mely ezeket az esteket olybá tünteti fel, mint amelyekre nem az obligát noblesse viszi el csupán a társaságbeliüket, hanem amelyeken a polifoniának kijáró lelkes hódolatban találkozunk minden rendű és rangú zenekedvelő.

Meg kell vallanunk, hogy a tegnapi hangverseny műsora nem a legrésztelenebb ökonómiaival lett összeállítva. A „Sakuntala” nyitány vezette be a műsort, ami magában véve kiünő választás. Ezt a hatalmasan ivelt hangverseny nyitányt, mely annakidején bécsi bemutatója alkalmával valóságos zenei szenzáció erejével hatott a szerzőjének hírnevét megalapította, filharmonikusaink gondos, élvezete es előadásban adták elő.

A figyelmet erősen igénybevevő mű után azonban kétszeresen próbára tette a közönség opporcipláló képességét Hofmann „Frithjof” szimfoniája. Az ismert óskandináv mondára pogramszerűleg írott zenepoéma stílusát tekintve, sajátos vegyüléke a klasszikus és a romantikus zeneirállynak. A mű már ez okból is, de főképp az előbbivel egyvégében fárasztólag hatott a hallgatóságra. Pedig a filharmonikusok valóban elismerésre méltó odaadással aknázták ki a főséges műnek minden szépségét.

Annál szívesebb fogadtatásra találtak a Bizet: „Gyermekjátékok” című kompozíciók, melyek összeségükben megkapó közvetlenséggel tükrözik vissza a gyermekszobának zenei miliójét. E bájos apróságok mindegyike a gyermeki élet egy-egy élesen megfigyelt s művészi tökéletességgel retulirozott hangképe. Különösen a Bölcsődal és a Duo tetszett a közönségnek.

Wagnernek úgy világ mint zenetörténelileg nevezetes „Kaisermarsch” a tetőzte be a műsort. Ez a híres mű valóságos hangokba szedett világtörténelmi dokumentum, azzal a titáni erővel megrlva, amely csak egy Wagner géniuszában lakozott.

U.ólrhetetlen, szinte égbe tornyosuló dinamikájában csak úgy tombol a német hadsereg győzelmi mámore. Irálya, szerkezete pedig klasszikus tanúsága szerzője izzó sovinizmusának és francia gyűlöletének.

Meglepő erővel és lendülettel juttatta érvényre a zenekar a mű hatalmas akcentusait s úgy ezzel, mint általában az egész tegnapi hangversenyvel újabb jelét adta haladásának s zenei életünk terén vezető kulturfantosságának.

A közönség egész este lelkesen ünnepelte a derék filharmonikusokat és Zebner Sándor karmestert, aki különösen az első két mű betanításával nagy munkát végzett és mindvégig művészi izléssel vezette orkeszterét.

Prohászka László dr.

* A portugál királyról. Szomorú eset teszi aktuálissá Szevillát, mely most szerepel az *Uránia* színház műsorán. *Károly portugál* király minden évben felkereste ezt a szép spanyol várost, melynek népe mindenben rokon a szomszédos portugál néppel. A spanyol király és a *portugál* király itt pecsételték meg évenként a barátságos viszonyt, mely a két nemzet fiát egymáshoz fűzi. Szomorúan aktuális ez a kép, mert tudvalevőleg a szerencsétlen trónörökös egyik gyilkos merénylője, szevillai spanyol anarkista. Az *Uránia* színháznak módjában lesz legközelebb a *lisszaboni tragédiát* mozgóképben bemutatni.

* A vetélytárs premiérje. Szerdán mutatják be Kistemaekers és Deiard nagysikerű színművét, *A vetélytárs*-at, amely a budapesti Nemzeti Színháznak műsorszámbja. A főszerepeket K. Kápolnai Jankó, H. Harmath Józsa, H. Körössi Juci, Zalai Margit, Szendrey, Keszler, Várnai, Delli, Horti és Ujj játsszák.

* W. Krammer Teréz a Faustban. Holnap, kedden este fejezi be vendéjjátékait W. Krammer Teréz asszony, a m. kir. Operaház kiváló művésznője. A vendégművésznő a Faust Margaréáját játssza. A címszerepet Ferrari lovag énekli. Mefisztó: Ladiszlai, Siebalt: Zalay Margit, Valentin: Hunyadi és Márta: Bánkóné játssza.

Pénzgyár a mellényzsebben.

Szélhámos cigányok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, február 3

Még szeiótt a Dunántul volt a pénzhamisítás fézka, addig az utóbbi napokon sűrű egymásutánban Temes- és Aradvármegyék parasztságát csapják be majd furfangos, majd a leggyógyibb módon a pénzhamisítók. Tegnapisótt *Temesvárott* és *Szegeden*, tegnap *Berzova*, aradmegyei községben jelentették a csendőrségnél, hogy pénzhamisítók tekintélyes összegeket csaltak ki, gazdagodni vágyó, pénzavár, de különben fukar emberekől.

Vasárnap délután veszedelmes pénzhamisítók, illetve csatákat tartóztatott le a berzovai csendőrség. Faluró falura járva a hamisítók, akiről kitudódott, hogy *muusikus cigányok*, meglátogatták a parasztokat s elmondották, hogy ők pénzt tudnak gyártani. Minthogy azonban a pénzgyártáshoz való anyag elfogyott, annak beszerzésére pénzt kértek, amelyért tízszer annyit ígértek. Rábeszélő képességükkel sikerült sok embert lépreccsalniok, akik közül akadt olyan is, aki szomszédjától kért kölcsön, hogy a csillóknak oda adhassa.

A nagystilű család a következőkép derült ki:

Szombaton délután megjelent a csendőrségen *Kozsán* János berzovai paraszgazda és elmondotta, hogy három nappal ezelőtt megjelent előtte két, előtte máig is ismeretlen cigány. Elmondották, hogy ők egész Berzovát boldoggá fogják tenni, mert egy olyan gépet találtak fel, amelyet az ember, mint az órá, a zsebébe teszi és ha pénzre van szüksége, akkor csak megnyomja felül s csak úgy dőlnek belőle az ókoronás ezüstpénzek, amelyeket a valódiaktól egyáltalában nem lehet megkülönböztetni. De az anyagot — úgy szólottak — ők olvasztják meg annak a szemé előtt, aki nekik anyag beszerzésére pénzt ad. Csak az anyagot kell megfizetni, a gépet ingyen adják.

Hogy szavuk hihetőségének suijt adjanak, ott, Kozsán asztalán hozzáátak a pénz készítéséhez. Megolvasztották a magukkal hozott ólmot és néhány pillanat múlva megnyomták az óra remontrját s a bímuló ember tenyerébe egy ujdontat új, teljesen valódi ólkoronás pénzt nyomtak.

Kozsán hajlandó volt kétszáz koronát adni nekik, de csak azon feltétel alatt, ha a bűvös anyagot neki adják. Berzován másnak nem szabad beőle kapnia. A cigányok vállalták az alkut és Kozsán leolvasott a kezüköz kétszáz korona papírpénzt. Ez volt egész vagyona. Előtte való nap adta el tehenét, annak az áráért akarta a pénzgyárat megszerezni.

A cigányok égre-földre fogadták, hogy három nap múlva öhozzák a bűvös anyagot.

Kozsán türelmesen várta a terminus mulását. Bezárkózott a szobájába, az óráét éjjelnappal őrizte, senkit magához közel nem ereszt.

tett, nehogy a féltékenyen őrsött titok napfényre kerüljön.

A negyedik napon sem jelentkeztek a cigányok. Kezdett a dolog gyanus lenni. Elment a csendőrségre és jelentést tett.

A herzoval csendőrség őrsvezetője, **Bagossi Ferenc** azonnal megindította a nyomozást.

A csendőrség vasárnap délután első útját **Hosszussó**, temesmegyei községbe vette, mert tudta, hogy a temesvári törvényszék csak a múlt héten ítelt három évi börtönre egy pénzhamisító bandát. A banda feje egy **Kovács Béla** nevű cigány volt. Ennek fivére, **Kovács Sándor** szintén Hosszussón lakik és ott zenész. A csendőrség házkutatást tartott nála. A kutatás meglepő eredménnyel végződött. Találtak nála egy pénzhamisító készüléket, három kiló gram ólomból és ónból készült vegyületet.

Kovács Sándort letartóztatták. Beismerő vallomást tett. Elmondotta, hogy bűntársa is van, akit **Kovács Márkónak** hívnak és 19 éves senész. Ezt is elfogták. Bevallották azt is, hogy az utóbbi két nap alatt Lippán kétszázhetven koronát lompoltak el, fiakeren hordoztatták magukat. Megmotosásukkor csak 18 koronát találtak meg náluk.

A nyomozás során kiderült továbbá az is, hogy Bernován és vidékén több embert csaptak be a főt leirt módon. Körülbelül **nyolcszáz koronát** harácsolnak össze, de az egész pénzt elverték. Az elkobzott pénzhamisító készülék hamisításra nem igen alkalmas, inkább a parasztok becsapására használták.

A csendőrség átadta őket a radnai járásbírósnak.

Aradmegyei pénzüintézetek beszámolója.

I.

Ujaradi takarékpénztár.

Az Ujaradi takarékpénztár részvénytársaság vasárnap tartotta meg harmincyolcadik rendes évi közgyűlését. Theis Mialós üdvözölte a szép számban megjelent részvényeseket és konstataja, hogy 56 részvényes által 895 és fél részvény 290 szavazati joggal letéteményeztetés és így a közgyűlés határozatképes. A közgyűlés vezetésére egyhangulag Theis Miklós igazgatót választották meg. Ezután felolvasták az igazgatóságnak és felügyelő bizottságnak évi jelentését és az évi nyereségfelosztásra vonatkozó indítványát. A jelentés szerint a betétek 411.000 koronával, a leszámítolási üzlet 224.000 koronával, a jelzálog köicsönök 110.000 koronával gyarapodtak.

Az összes pénztári forgalom 20 millió koronát tett ki. A tiszta nyereség 61558 78 korona. Az igazgatóság javaslata értelmében elhatározták, hogy osztalékra részvényenkint 28 korona fizetessék. A jelentéshez, valamint az abban foglalt javaslatokhoz a közgyűlés egyhangulag hozzájárult. Az alpok az 1907. évi javadalmazással 18000 koronával emelkedtek. A rendes tartalékalap elérte a részvénytőke magasságát, vagyis 200.000 koronát. Ezen alap az alapszabályok értelmében tovább nem javadalmazták és így ezen felszabadult összegnek, mely a tiszta nyereségnek 10%-át teszi, a 8%-a rendkívüli tartalék alapra, 20%-a pedig egy az intézet felszázados fennállása emlékére teendő jótékony alapra fordítatik.

Ezekután Weisz Adolf részvényes lendülettel és elismerő szavakban méltatta az igazgatóság-felügyelő bizottság valamint a tisztviselői kar kifejtett ügybuzgalmát. Örvendetoznek találja, hogy az intézet dacára a mostoha pénzüviszonyoknak, szép fejlődést és emelkedést mutathat fel összes üzletágában. Dicsérőleg emlékezett meg arról, hogy a takarékpénztár a legválságosabb időben, amikor a kamatláb nagymértékben emelkedett, feleivel a leghumánusabban járt el. Végül a közgyűlés nevében köszönetét fejezte ki és indítványozta, hogy úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelő bizottságnak megadassék a felmentvény. Az indítványt

a közgyűlés egyhangulag elfogadta. Miután az alapszabályok egynehány szakaszának módosítását elhatározták, egy felügyelő bizottsági tag választására került sor. Ifj. Krebs Ignác részvényes Zircher Antal ujaradi tekintélyes polgári és kereskedőt ajánlja ezen állásra, kit a közgyűlés közfelkiáltással meg is választott.

Jelenvoltak: Ander Mihály, Altmann Lajos, Berthe György, Dengl Ferenc, Einvag Lőrinc, Fock Antal Fixmer János, Fehér Ferenc, Hartmann Ádám, Hartmann Lőrinc, Hohn József, Hemmen János dr., Hesz Antal, ifj. Hartmann András, Hartmann Lipót, Hesz József, Herold Rezső, Herold Antal, Irovitz Béla, Jamnitzky János, Klug Miklós, id. Krebs Ignác, ifj. Krebs Ignác, Klug Ferenc, Klug József, Vetter Márton, Philipp János, Pommersheim János, Szádorf Ferenc, Smolensky Antal, Schäffer Béla, Schork Márton, Theis Miklós, Teichert János, Weisz Adolf, Wagner Nándor, Zircher Antal, Zircher Ferenc.

II.

Aradhegyaljai Takarékpénztár.

Gyórokor, vasárnap délután 4 órakor tartotta meg rendes évi közgyűlését az Aradhegyaljai Takarékpénztár. A közgyűlést **Kaufmann Lajos** nyitotta meg, aki üdvözölvén a szép számban megjelent részvényeseket, a jegyzőkönyv vezetésére **Köpf János** drt, hitelesítésére **Tabajdy Gyula** és **Weiszberger Lipót** részvényeseket kerte fel.

Szekély Árpád vezér i kár számolt be ezután a lefolyt 1907. üzleti évről s annak eredményéről. A mérleg számadataiból örömmel tapasztalta a közgyűlés, hogy az intézet a várakozásnak megfelelt. A jelenésből kitűnik, hogy a múlt évi február 10-én megtartott közgyűlésen nyert felbatalmazás alapján új részvények kibocsájtásával sikerült az intézet alapitóját felemelni, minnek következtében a részvénytőke 150.000 koronára emelkedett.

A jelentés szerint az ez évi tiszta nyereség az előző évi 17082 55 korona hozzáadásával 17216 kor. 17 fill. tesz ki.

A nyereség felosztására vonatkozólag az igazgatóság, valamint a felügyelő bizottság a következő elterjesztést tette:

	Korona	
Tiszta nyereség	17216 18	
Alapszabályok értelmében		
10% tartalék alapra	1708 25	
8% igazgatósági jutalmazás	1366 56	
2% vezértitkár jutalmazás	341 64	
1% pénztárnok jutalmazás	170 82	3587 27
		13495 28
1906. évi nyer. áthozat		133 63
		13628 91
Osztalék 1500 drb. részv.		
3 szelv. bev.	9000 —	
		4628 91
Felügyelő-bizottságnak	400	
Jótékonycélra	380	780 —
		8848 91

amely összeg a tartalékalapdotálására fordíttassék, miáltal a tartalékalap 13389.90 kor. emelkedik.

A közgyűlés egyhangulag tette magáévá a nyereség felosztásra vonatkozó elterjesztést.

Ezután következett az új vezetőség megválasztása. A közgyűlés **elnökké** ismét **Kaufmann Lajost** választotta meg. Az igazgatóság tagjai lettek: **Bódi Bódog**, **Hunyadi László**, **Koncz Benő**, **Raskó Sándor**, **Sáfrán Emil** és **Schneeberger Márk**.

A **választmány** így alakult meg: **Arató Gábor**, **Bentzur Dániel**, **Demsorán György**, **Demsorán Tódor**, **Dobra György**, **Kaufman Jakab**, **Kovacevits György**, **Lucca Demeter**, **Montia György**, **Serb Avram**, **Schlezinger Ármin**, **Zpfi Emil Károly**, **Berzován Gávra**, **Schmidt Tamás**, **Szücs György**, **Cservinszky István**, **Tabajdy Gyula**.

SPORT.

+ **Maione vivóakadémiája.** **Maione Vincenzo**, a jeles s napszerű aradi olasz vivómester március 1-én vivóakadémiát rendez Aradon. A vivóakadémián a kard és vivotör sportjának több kiválósága fog közreműködni.

A királygyilkosság a Llyodban.

A legújabb alsósfigura.

Arad, február 3

Két ur alsózik a Llyodban, tíz filléres alapon. Az első ur kiosztja a kártyát, a második ur felveszi tőkre. A harmadik ur lelkenedve berohan.

A harmadik ur: Még nem volt itt! Még nem volt itt!

Az első ur: Micsoda fájdalom magára? Van egy adu alsóm, egy adu fősöm, egy adu ászom és kétségbe volnék esve, ha nem volna itt az adu király is. Tehát kvart kassza.

A harmadik ur: Igen, éppen a királyról van szó. Hallották, hogy a portugál királyt meggyilkolták?

A második ur: Ne mondja! Van négy kilencsem, van három tizezem és kétségbe volnék esve, ha nem volna itt a negyedik tizezem is. Tehát meg rázom a Kohnt, azaz kontrázok.

Az első ur: Leeshet a székről. Hát meggyilkolták az öreget? Mit szól a makk ászhoz?

A harmadik ur: Nemcsak a királyt, hanem a trónörökös is. Valóságos vérfürdőt rendeztek. Hívjon neki zöldet.

A második ur: Na hallja, ha maga ilyen kihívó magaviseletet tanusít, akkor én ütök. Megütöm ezt a kis zöld királyt. Bombával gyilkoltak?

A harmadik ur: Nem. Hidegvérrel. És mindennek csak a Franco az oka.

A második ur: Mit mondja maga, hogy Franco? Mondja egyszerűen, hogy bérmentve.

Az első ur: Bérmentve, bérmentve! Bár mentvenne a vörös disznóm!

A második ur: És még maga panaszkodik, hogy nincs disznója! Hát ez tényleg egy esemény és az újságok megint sokat fognak hazudni. Ezt a zöld tizezt pedig nem tehetem a kalapom mellé. Mondja el a részleteket.

A harmadik ur: Az ugy volt: a királyék mentek és a merénylők jöttek és lőttek és lőttek és megint lőttek. Erre a király meghalt és a trónörökös elhunyt. Ez egy nagyon egyszerű dráma és hallja, ha kihívja az adu alsót, akkor leteheti a lantot. Egyszóval, vérben fürödtek...

Az első ur: Én inkább Abbáziában fürdöm.

A harmadik ur: Kérem, ne szaggasson engem félbe, mert az egy neveletlenség. Széval, vérben fürödtek, de azután a testőrség is lőtt és erre az egyik gyilkos jobblétre szenderült és a másik követte a példát, a harmadik pedig azt mondta, — tők, tők és még egyszer tők, Sie Paccor, — azt mondta, hogy ugyis felakasztanak, hát azért se akasztanak fel és felakasztotta magát.

A második ur: Engem?

A harmadik ur: Nem magát, hanem magát.

Az első ur: No hallja, ezt maga is megtehetné. Két korona ötvenbe kerül nekem a maga portugál királya. Hát bántottam én azt a királyt?

A harmadik ur: Na ja, ha maga nekem mindig belébeszél, akkor én sohase érek annak a királynak a végére! Én le akarom őt fejezni és csak annyit akarok hozzáfűzni, hogy a főudvarmester...

Az első ur: Apropó mester! Bemondom a mestereket.

A harmadik ur: ... hogy a főudvarmester szintén vett egy revolvert és nekiirányozta a fejének és lőtt, amire meghalt. Osszon egy ujat! És persze, hogy már van egy új király is, akit Manónak neveznek. Második Manónak. Ugy éljen Lueger, hogy ő a második Manó. Én ismerem vagy tizezt, aki előtte volt, nem is szólva a Montág Móniról.

Az első ur: Igaza van. Bemondom a százast és az új portugál királyt...

A második ur: Az új portugál királyt?

Az első ur: Mit csodálkozik? Bemondom az új portugál királyt, vagyis a Mónit. Az ultimónt...

(Tovább kártyáznak.)

—zab.

A portugáliai királygyilkosság.

A merénylet részletei. — A berlini portugálkövet a drámáról. — A főcinkos néptanító volt. — Az új király proklamációja. — Az új kormány. — A forrongó Portugália. — Spanyol katonák a portugál határon. — A braganzai herceg nyilatkozata.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, február 3.

Az egész világot megrendítő portugáliai rémes királygyilkosság részleteire ma már teljes világosság derült. Egy agyon-sanyargatott, koldussá tett ország hangos megnyilatkozása volt ez a merénylet és tiltakozás az ellen, hogy a milliók vagyonát, jogait és szabadságát egy ember büntetlenül lábba tiporhassa. Az ország forrong, a republikánus párt erősen dolgozik, mert úgy látja, hogy érkezett a köztársaság ideje. Inog a portugál trón és ha az idegen nagyhatalmak nem sietnek támogatására, menthetetlenül megdőlni, a nép pedig kivívja szabadságát. Előre látja ezt XIII. Alfonz, aki valószínűleg attól való félelmében, hogy a forradalom hullámai az ő birodalmába is átcsapnak, részint pedig, hogy segédkezett nyújtson a szorongatott braganzai dinastiának, spanyol csapatokat mozgósított, amelyek végszükség esetén fegyveres beavatkozással fogják a portugál katonasággal együtt a rendet helyreállítani.

Az Aradi Közlöny vasárnap reggel a fővárosi lapokkal egyidejűleg értesült a merényletről és az ország összes vidéki lapjait megelőzve már a kora délelőtti rendkívüli kiadásban hozta a királygyilkosságról érkezett első táviratokat, hétfőn reggel pedig két oldalas különkiadásban jelent meg, a gyilkosság újabb részleteivel. Ezen második rendkívüli kiadást úgy a helybeli mint vidéken lakó összes előfizetőnek megküldötte; akiknek így módjukban állott a szenzációs esemény felől a lehető legrövidebb időn belül kimerítően tájékozódni.

Hir szerint a Franco-kabinet, amelynek kormányzása a bajok legtöbb oka volt, beadta lemondását és a király azt elfogadta. A megalakítandó új kormányt különböző pártokból fogják összeállítani. A király ma proklamációt adott ki, amelyben az alkotmány megtartását ígéri.

A mai napon és az éj folyamán érkezett legújabb távirataink a következők:

Hogy történt a merénylet?

Egy Lisszabonból érkezett távirat így adja elő a merénylet lefolyását: A királyi család virágokkal felékesített hajón tért vissza Lisszabonba, hol a kikötőhelyen nagy embertömeg gyűlt össze. Amikor a királyi család tagjai partraszálltak és landauerbe ültek, a tömegből vivát kiáltások hallatszottak. A hatóságok képviselői több kocsin követték a király fogatát. Amikor a király kocsija a tér közepére ért, ott mintegy tizenöt ember állt bő köpenyben, melyek alól hirtelen karabélyokat rántottak elő és rálőttek a királyi családra. A király, akit két golyó ért, azonnal visszahanyatlott. Egy golyó a nyakába fúródott és az ütőerét tépte szét. A trónörökös, kit öt golyó ért, anyjának a karjaiba hanyatlott. A tömeg rémülettel eltelve a szélrózsa minden irányában szétfutott. A rendőrség rávetette magát a tá-

madókra, kik közül hármat lelőtt, a többi elfogták.

Egy másik lisszaboni távirat a következőket jelenti:

A király kocsijára több különböző oldalról lőttek. A király azonnal meghalt. A trónörökös, akit három lövés ért, kevésbé a merénylet után halt meg. Manuel infanst karján érte egy lövés. A megölt merénylők egyike hír szerint spanyol anarkista. Mély csend uralkodik egész Lisszabonban. Az utcák üresek, az üzletek zárva vannak. A Comercio teret és környékét a lakosság még megszállva tartja és szigorúan őrzi. A felháborodás Madridban is általános a gyalázatos merénylet felett.

A portugál követ elbeszélése.

A portugál követ következőleg írta le a Berl. Tagbl. munkatársa előtt a merényletet:

Tegnap délután öt órakor a portugál király a királynéval, a trónörökösrel és Manuel herceggel tért vissza vadászkastélyából, Villa Visiosából Lisszabonba. A legforgalmasabb utcák egyikeben, az Arzenál utcában egy sereg jóöltözékű férfi, kiket előzőleg senki sem vette észre, balfelől megtámadták a király kocsiját és nem télt bele egy perc, már több sortűz dördült el. A hatás rettenetes volt. A király, akinek a testét négy golyó furta át, azonnal holtan esett össze. A trónörökös szintén halálosan megsebesült és csak néhány percre élt, míg Manuel infans csak arcán és karján szenvedett jelentéktelen sebesüléseket. Hasonlóan vakmerő merénylet nincsen példa a világtörténelemben. A merénylők igen ügyesen a portugál nemzeti viselethez tartozó bő köpenyek alá karabélyokat és fegyvereket rejtettek el és a legnagyobb tervszerűséggel és hidegvérrel jártak el. A merénylők egyikét a királynak a helyszínén véletlenül jelenlévő segéde azonnal leterítette. Még hármat közülök a rendőrök lövései értek. A merénylők személyazonosságáról a külső kiadásban megjelent hivatalos lap semmit sem tud. Az egyikről hír szerint megállapították, hogy egy *Kordova* nevű portugál alattvaló. Egy másik hír szerint francia.

A főcinkos halott.

Lisszabonból jelentik: A királygyilkosok közül a főcinkos halott. A gyilkosság alkalmával karabélylyal volt ellátva. Neve *Buica Manuel*, 30 éves és ezelőtt altiszt volt a 7. lovassági ezredben, ezután néptanító Vinhaesben és 8 év óta tanító Lisszabonban. Két cinkostársa valószínűleg szintén portugál.

II. Manuel proklamációja.

Lisszabonból jelentik: Amália királyné az egész éjszakát férje és fia ravatala mellett töltötte. A király utolsó szavai a királynénak szóltak. A király és a trónörökös holttesteit nyilvánosan fel fogják ravatalozni. A temetési ünnepségek valószínűleg február 10-én lesznek. Az államtanács és a minisztertanács tagjai

összegyűltek, hogy II. Manuel kezébe letegyék az esküt.

A hivatalos lap rendkívüli kiadása második Manuel király következő proklamációját közli:

Egy aljas merénylet fiúi és testvéri szívemet a legnagyobb keserűséggel tölti el. Tudom, hogy a nép osztja bánatomat és felháborodással és undorral gondol a borzalmas gyilkosságra, amely példátlanul áll a történelemben. Az alkotmány értelmében én vagyok hivatva a királyság sorsát intézni. Ennek megfelelően minden fáradozásomat a haza javának fogom szentelni és arra fogok törekedni, hogy a portugál nép szeretét megérdemeljem. Esküszöm, hogy a katolikus vallást és a királyság integritását meg fogom védeni és az alkotmányt tiszteletben fogom tartani. Kijelentem egyúttal, hogy a jelenlegi miniszteriumot megtartani szándékozom. Lisszabon, 1908. február 1.

II. Manuel.

A proklamációt az összes miniszterek el-
lenjgyezték.

Az új kabinet.

Lisszabonból jelentik: Az államtanács mai ülésén, amelyen a király elnökölt, Franco miniszterelnök, Luciano Castro, a progresszivisták vezére és Vilhena, a regeneradók pártjának vezére felajánlották a királynak közreműködésüket az anarkistapártok egyesítése terén. A király elfogadta az ajánlatot s a miniszterium beadta lemondását. Az új kabinet az egyesült monarchista pártok képviselőiből fog állani. A pártoknak a korona körül való tömörülését mindenféle megalapozással vették tudomásul. Híre jár, hogy *Ferreira Amaral tengernagyot bizza meg a király a koncentrációs kabinet megalakításával*. Az államtanács ülésén Amália királyné és Pia Mária, valamint az oportói herceg is résztvettek. Luciano Castro legmélyebb részvételének és a merényleten érzett felháborodásának, valamint azon kívánságának adott kifejezést, hogy az új királyt szerencse és siker kísérje. Az államtanács ülése után a három pártvezér tanácskozott.

Mit mond a trónkövetelő?

Bécsből jelentik: Don Miquel braganzai herceg egy meghitt embere kijelentette, hogy a herceg kárhóztatja a merényletet és legmélyebb felháborodását fejezte ki felette, de kétségtelennek tartja, hogy maga a királyi család okozta vesztét. A herceg nem látja elérkezettnek az időt, hogy Portugáliába siessen.

Egy lisszaboni távirat szerint az összes jelek arra vallanak, hogy a legutóbbi események a katonaságban és a polgári lakosságban megerősítették a monarchikus érzést.

Madridból jelentik, hogy az összes lapok éles szavakkal elítélik a lisszaboni merényletet. Valamennyien kifejezést adnak azon véleménynek, hogy katasztrófának kellett bekövetkeznie, teljesen váratlan azonban, hogy Franco politikája, amelyet a teljes felelősség terhelt, ilyen megoldással fog végezni.

Huelvából jelentik, hogy számos portugál család Isla Kristiniába és Ajamonteba menekült.

A merénylet Oportóban is nagy izgatottságot keltett. Az ottani spanyol lakosság hadihajó kiküldetését kéri. Hír szerint egy angol hadosztály ma Portugália felé elindult.

Lisszabonból jelentik: Biztosra vesszük, hogy a merénylet a köztársasági párt forradalm

műve, Franco miniszterelnök lemondását kétkedéssel fogadják.

Lisszabonból táviratozzák: Szombaton egyik külvárosban a köztársaság-pártiak két zászlóalj katonaságot csatlakozásra csábítottak, de sikertelenül.

Kavarodás Portugáliában.

Madridból táviratozzák: A helyzetet Portugáliára nézve rendkívül komolynak tartják. A királygyilkosokat haditörvényszék elé állítják, a bűnrészeseket statarialiter agyonlövik.

Ujabb madridi távirat jelenti: *Franco miniszterelnök benyújtotta lemondását, amit a király elfogadott.* Egy republikánus csapat tegnap támadást intézett Franco háza ellen, de a városi testőrség fegyverét használta s a támadók közül többeket megsebesített, mire a csapat elmenekült.

Bodajoz határhozából jelentik: Egész Portugáliában rendkívül izgatott a lakosság. *A forradalom kitörése minden pillanatban várható.* Oportóban véres összeütközés volt a katonaság és a zendülők között. *A portugál határon az angol kormány hozzájárulásával spanyol csapatokat fognak koncentrálni esetleges közbelépés végett.* Hasonló intézkedéseket tettek a francia határra is, hogy a menekülő forradalmárokat és anarkistákat feltartóztassák.

A részvét.

Madridból jelentik: Alfonz király, aki Sevillából ide vissza tért, Villa Manricba ment, hogy a párisi grófnak részvétét fejezze ki.

Rómából táviratozzák: Margueritta özvegy olasz királyné a meggyilkolt portugál király anyjához, Pia Máriához következő táviratot intéz e:

— Senki az Ön fájdalmát jobban, mint én, át nem érezheti.

Bécsben a rendőrfőnökség kapta meg a királygyilkosságról az első táviratot.

Nyomban külön futárt küldtek a királyhoz *Schönbrunnba.* Ferenc József őfelsége szokatlanul korán kelt és a futárt dolgozószobájában, íróasztala mellett ülve fogadta.

A király megdöbbenve, szótlánul hallgatta végig a futár részletes jelentését, amely *annyiira lesújtotta, hogy szólni sem tudott, a megrázó tragédiát hallva.*

A király a jelentés után rögtön maga szövegezte meg a részvét-táviratot Amália királynénak.

MULATSÁGOK.

(=) **Tombola a teaszuron.** A február 9-én tartandó teaszur tombolajátékára a pénzügyminiszter megadta az engedélyt. A sorsolás csak az uzsonna elfogyása után, tehát hat órakor kezdődik. Az egyes nyeremény-sorok között a 38-ik gyalogezred zenekara fog hangversenyezni. Amint a kirakatokban látható nyereménytárgyak mutatják, a négyzet valóban pazar bőveliséggel válogatta össze a csupa hasznos és művészi értékkel bíró dolgokat.

(=) **Az aradi vaskereskedő há.** Az aradi vaskereskedők és vaskereskedelmi alkalmazottak, mint már több éve, az idén is táncmulatságot rendeznek a *Magyar vaskereskedelmi alkalmazottak nyugdíjgyűlése* aradi fiókja javára. A mulatság *március 7-én lesz, a Központi szálló nagytermében.* A rendezőség a főkegyesület ügybuzgó elnökének, *Knöffel Lajosnak* támogatásával készíti elő a táncmulatság sikerét.

(=) **A Máv. aradi dalköre** vasárnap tartotta első ideai hangversenyét, amely kitűnően sikerült, amiben nagyrésze van *Vajda János* elnöknek és *Szilágyi Gyula* karnagynak. A dalkör több számmal szerepelt a műsoron és kitűnő, egybevágó előadást produkált. Nagyon tetszett *Bene Ilonka* és *Szilágyi Gyula* négykézre előadott zongorahangversenye. Zajosan megtapsolta a közönség *Faragó Rózsa* szelbmtől sziporkázó felolvasását, valamint *Dörze Jenő* hegedűjátékát. *Zikó Irma* egy monológot olvassott fel, közvetlenül és bájosan. A hangverseny után tánc volt, amely hányig tartott.

(=) **Az aradi borbély és fodrász** segédek ifjúsága február 9-én vasárnap a „Millenium” külön helyiségében rendezte zártkörű társas estélyt.

A mostoha fiu büne.

Meg akarta ölni az anyját.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 3.

Az új évben ma ült össze először az aradi kir. törvényszék, mint esküdtbíróóság, hogy ítélkezék *Galde Jakab* magyarádi földműves felett, aki azért került a vádlottak padjára, mert mostoha anyja, *özv. Galde Jánosné ellen gyilkossági kísérletet* követett el.

A vádirat szerint *Galde Jakab* apja életében szorgalmas, munkaszerető ember volt, aki a családi birtokrendben tartotta. Miker apja meghalt, *Galde Jakab* örökölte az ingatlanokat, amelyek az özvegy életfogytig tartó haszonélvezeti jogával voltak terhelve. *Galde Jakab* azonban addig kérte mostohaanyját, hogy mondjon le haszonélvezeti jogáról, hogy az öreg asszony végre is engedett és fiával oly értelmű egyezsége lépett, hogy a haszonélvezetről lemondása fejében, az tartozik öt és kiskorú gyermekeit, *Flóré* és *Helént* élmezni, lakással és ruhával ellátni. Az erre vonatkozó szerződést a községi jegyzőnél meg is kötötték.

Egy évig *Galde Jakab* hűségesen meg is felelt vállalt kötelezettségeinek. A múlt év őszén azonban megnősült és ettől fogva, különösen felesége rábeszélésére hajolva, az öreg asszonynyal és annak gyermekeivel nem törődött, alig juttatott számukra némi élelmet, ruhát nem adott nekik és a lakásból kiűzve őket, egy kocsihint jelölt ki nekik lakhelyül.

Az öreg asszony ekkor beperelte mostoha fiát a világsi kir. járásbírósnál, hogy ítélettel kényszerítse a szerződésbeli kötelezettségeinek teljesítésére. E perben a tárgyalás október huszonegyedikén lett volna. *Galde Jakab* tudta, hogy a pört elveszti. Hogy ennek elejét vegye, e határozta tehát, hogy *anyját elteszi láb alól.* Elhatározását végre is hajtotta.

Október tizenhétedikén, három nappal a tárgyalás előtt megleste anyját, aki este hat óra tájban kezében egy korsóval és egy fazékkal a falu szélén levő kúthoz akart menni, hogy vizet hezson. Az öreg asszonynyal leányai is el akartak menni, de ezeket *Galde Jakab* visszaharította azzal, hogy valami enni valót adott nekik. *Galde Jakab* a sötétben messziről követte az asszonyt és amikor ez a kút vedrét leeresztette, lábánál és karjánál fogva *megrágatta.* A megrémült asszony, aki a sötétben először nem ismerte fel támadóját, segítségért kiáltott, de az elvetemült fiu minden erejét összeszedte s az öreg asszonyt fejével lefelé a két és fél méter mély kútba dobta, azután haza szaladt.

Az öreg asszony esés közben egy kiálló kőbe kapaszkodott, amelybe fogódva fentartotta magát és teljes erejéből segélyért kiáltott. *Pakurár Péter* és *Jerkosán György* ma-

gyarádi lakosok, a kötségbőssétt kiáltorást hallva, a kúthoz siettek és kiszabadították veszélyes helyzetéből az asszonyt, aki azonban az esés következtében súlyos sérüléseket szenvedett.

Feljelentésére az ügyészség eljárást indított *Galde Jakab* ellen, akit azután vizsgálati fogságba helyeztek. A mai főtárgyalásra bírtonör vezette elő az ügyészség fogházából.

Az esküdtszék elnöke *Fábián Lajos*, az aradi kir. törvényszék elnöke, szavazóbírák *Nagy József* és *Mészáros Dániel.* A vádat *Szokolcsay Lajos* kir. ügyész képviselte, a vádlottat *Nagy Sándor* dr. védte.

Pakurár Péter és *Jerkosán György* taruk azt vallották, hogy ők hallták a segélykiáltásokat és azt is, hogy az öreg asszony támadóját több ízben „tolvaj”-nak nevezte. Láttak is egy férfi-alakot a kút felől *Galde Jakab* háza felé szaladni, de a távolság és az est sötétsége miatt nem bírták felismerni.

Kihallgatták még *Galde Helént* és *Flóré*t, továbbá a *Gábor-család* három tagját, akikhez a vádlott és neje, közvetlenül a tett után, látogatába mentek.

A bizonyítási eljárás befejezése után *Szokolcsay Lajos* ügyész a vádlott elítélését kérte, mert bebizonyította látja, hogy a bűncselekményt az követte el.

Nagy Sándor dr. védőbeszéde után az esküdtszék tanácskozássra vonult vissza. *Az esküdtek nem bűnsnek mondták ki a vádlottat a szándékos gyilkosság kísérletében, mire a bíróság felmentő ítéletet hozott.*

Aktuális emberek.

Amália királyné.

Szomorú aktualitást nyert most az alábbi cikk, amely *Amália* portugál királyné magyarországi látogatásáról szól.

Tizenkét évvel ezelőtt *Fülöp Lajos* orleón-i herceg és *Mária Dorottya* királyi hercegnő bécsi esküvője alkalmával látogatta meg fővárosunkat *Amália*, Portugália királynéja. Az esküvő 1896. november 5-én volt Bécsben s uána az esküvőn résztvevő fejedelmi vendégek egy része, közöttük *Amália* királyné is ellátogatott Budapestre.

Amália királyné november 7-én, délután érkezett: Budapestre. Minthogy a királyné szigorú inkognitóban utazott, a pályaudvaron csak az akkori portugál konzul fogadta. A pályaudvarról a királyné a Hungária-szállóba hajtatott, ahol *Bánffy Dezső* báró miniszterelnök és *Szalay Imre* miniszteri tanácsos fogadták. A fogadás után a miniszterelnök hosszabb kihallgatáson volt a királynénál, a kinek azután bemutatta *Szalay* Imrét, mint a királyné budapesti kalauzát.

Még aznap délután a királyné a megnézte a budai királyi palotát, a várkertet és a Mátyás templomot. A pompás látványról, amelyet fővárosunk a várhegyről nyújt, a legnagyobb elragadtatás hangján beszélt a királyné kalauza előtt. A várból visszatért a Hungária-szállóba, ahol megebédelt, azután pedig az Operaházban hallgatta meg *Hunyadi László* előadását.

A következő napon szinte lássá sietéssel kocsizta be a fővárost, hogy rövid néhány órára tervezett látogatása alatt minél többet lásson a fővárosunkból. Délelőre a belvárosban gyalog folytatta körutját és több üzletbe is betért, ahol mindenféle

aproságot vásárolt. Azután a Hungaria-szállóban reggelizett Munczy Lajos cigánymuzsikája mellett s a legjobb kedvben hallgatta a szebbnél-szebb magyar nótákat, köztük a *Repülj fecském*-öt, amelyet kétszer is megisméltetett. Délután ismét a városba kocsizott s csak ebédre tért vissza ismét a szállóba.

Főnyolcekor kezdődött az ebéd, amelynek kedves epizódja volt, hogy a királyné kívánságára bemutatták neki a *csárdást*. Munczy Lajos muzsikája mellett az orfeumbat táncosa, három csikós és három paraszt menyecske járta a szilaj csárdást a királyné előtt, aki tapsolva és kacagva nézte a magyaros táncot. A Rákóczi-indulóval kezdte meg Munczy Lajos játékát, utána pedig a legszebb magyar nótákat játszotta, lassút és frisset egyaránt. A csárdás után mazur következett, de a királyné csak újra *Repülj fecském*et kívánta hallani s láthatóan pompásan mulatott.

Közben elérkezett az elutazás ideje, mert este féltizenegy órakor már el kellett utaznia. Távozása előtt e szavakkal búcsúzott a szálló igazgatójától:

— Nagyon meg voltam elégedve mindennel, s nem utolsó látogatásom volt ez Budapesten.

Ebből a látogatásból a történetek után aligha lesz valami. Az özvegy királyné bizonyára el fog vonulni a világ szemé elől.

HIREK.

„Keressd az asszonyt!”

Arad, február 3.

A véres lissaboni rémdráma háttérben meghúzódik egy halothalvány asszony, akit az udvari dámák finom illatú flakonokkal mosdatnak fel, mert, amit életében sohasem tett meg, azt kénytelen volt szombaton éjjel megcselekedni.

Amália őfelsége elájult, mikor élete párját a vérben látta fetrengeni. A felséges asszony, aki csak az udvaroncok és széptevők halk süitogásaihoz szoktatta hozzá formás, finom, kék-csikozott füleit, a kemény karabély ropogó zenéjére, jól iskolázott és ezer gáláns titok elpálás olására bedresszszorozott idegeinek nem tudott parancsolni: a felséges asszony összeesett, mint az a mosó nő, kinek serjét lelti a hajókötel.

Együtt ad hírül a világhistóriai eseményből a táviró. Amália portugál királynő visszavonult a háttérbe, miután végigélte egy vidám vadászkirándulás után az anyák legrettenetesebb fájdalmát. Amália, aki szép szemével a portugál arisztokrácia legelkelőbbjeit híncselte oda a maga hódító szekeréhez, végignézte, mint folyik ki a piros vér fiának ifjú szívéből. Annyi ideje sem volt, hogy csipkés selyem szoknyáját egy kissé megemelje. Rátreccsent a meleg vér, talán halovány orcáját először életében festette természetes színnel veresre.

A nagy hírtömkelegben teljesen elveszett királynői alakja annak az asszonynak, akinek életét egy király és trónjának várományosa fizették meg életükkel, trónjuk megdőlésével.

Keressük ezt az asszonyt! Az előtérbe kell őt állítani, mert a tudósítások önkénytelen udvariassága, vagy a diplomaia sürgönycenzor történelmi érzéke, mintha elakarnák őt homályosítani, elakarnák feledtetni a portugál vérfürdő miatt szörnyűkődő világgal, hogy a legnagyobb filozofus az volt, aki országok és népszármások élet-

történetében mindig, de majdnem kivétel nélkül mindig az *asszonyt* kereste.

Amáliában gyűlölte meg a portugál nép a braganzai dinasztia. Ez a francia asszony, akiben az orleansok vére folyik, elfeledte, hogy a portugál valaha a világ legelső kalmárnője volt, aki pénzkérdésben nem ismer tréfát.

Ugy költekezett, mintha XVI. Lajos után egyenesen a francia trónt örökölte volna s nem egy gazdaságilag tönkretett szegény ország biboros székébe ült bele, amelynek bibor takaróját a hitelezők már felosztották maguk között.

Az ő csipkés alsó szoknyái, az ő illatszerei, ékszerei, mulatságai a lissaboni Cortezben már akkora viharokat idéztek elő két év előtt, hogy csak Frankónak, a portugál Fortuna us Imrénének vakmerő zsarnoki képességgel támasztották alá az inogó trónt.

A portugál parlamentben, nyilvános ülésen elmondották, hogy a királyné viselkedése hidegtit el a népet a királyi családtól. Leleplezték buzdíjának titkait, a hol a főrangú urak igen sokszor nem szerelmi légyottra, hanem rideg üzleti ügyekre kaptak randevut.

Mikor kiléptek a selymes függönyök mögül, akkor nem a királyné szívének, hanem az ország egy-egy monopoliumának voltak boldog tulajdonosai.

A királyné apró kezei tartották a gyepelőt. Eleinte erősen. De mikor azonban csak egy kézre fogta, mert a másikkal az ország pénzes zsákjába markolt bele, akkor a türelmes igavonók nagyot találtak a koszin rándítani.

Leesett róla a király, a trócorökök. Ettől a teherrel megszabadulva, vágató rohanással ragadják magukkal tovább. Kitudja, hol állnak meg? Talán a szép jukker kosos, aki ez egyszer még elég puhán esett, könnyes szemekkel nézi a portugál tenger sziklái felé törtető fogatot, amelynek reccsését már halljuk.

A portugál államszeker mintha most törne össze a tenger szirtjén. Pedig Amália őfelségét mint bámulták a magyar urak, amint végig hajtott a Stefánia uton Bánffy Dezső négyes fogatán. Gyönyörűség volt nézni mint hajtott a felséges asszony. Meg is dicsérték. A magyar urak csak értenek valaint a kucsizáshoz! Tr.

— A Weitzer János vaggongyár- és vasöntőde-részvénytársaság Herzl Bernát kereskedelmi igazgató elnöklésével közgyűlést tartott, amelynek egyetlen tárgya az újonnan kibocsátott részvények értékesítése következtében az alapszabályok megfelelő módosítása volt. Az elnök megállapította, hogy a közgyűlés az alapszabályok értelmében határozatképes, amennyiben a tizennégy jelenlevő részvényes ezerhatvanhárom szavazatot és 15316 részvényt képvisel. A jegyzőkönyv hitelesítésére Kell Lipót dr. és Vásárhelyi János részvényeseket küldték ki. Azután Joób Gusztáv irodafőnök felolvasta az igazgatóság jelentését a kibocsátott új részvények elhelyezéséről és az igazgatóság javaslatát az alapszabályok módosításairánt. A jelentést felszólalás nélkül egyhangulag elfogadták és a határozatnak a törvényszéknél leendő bemutatásával az igazgatóságot bízták meg. Ezzel a közgyűlés egyén tárgyi hiányában az elnök életésével véget ért.

— Margó Ede őlege. A Kossuth szobor bizottság mai ülésén foglalkozott Margó Edének és Pongrácz Lajosnak előleg kiutalása iránti kérelmével. Mintán Pogány Mórca műépítész, aki a szobor elkészítésében társul szegődött a két művészhez, kezességét vállalt, a szobor bizottság elhatározta, hogy három ezer korona előleget utalványoz ki Margó Edének.

— Megszüntetett vámmentesség. A kereskedelmi és földművelésügyi miniszterek értesítették a várost, hogy a vámdíj szabályzat 22-ik szakaszának olyan módosítását, mint azt a közgyűlés kérte, nem engedélyezik. A város tudniillik meg akarta vonni a városi földek *albérlőtől* a vámmentességet, mert sokan visszaéltek a kedvezményvel. A miniszterek ebben a mezőgazdaság károsítását látják. A legutóbbi közgyűlés Müttner József bizottsági tag indítványára utasította a tanácsot, hogy találjon módot a díj szabás keretén belül a visszaélések megszüntetésére. A gazdasági szék mai ülésén foglalkozott a kérdéssel s beható vita után elhatározta, hogy ezentul az albérlők csak tizenkét fuvarra kapnak mentességet. A következő vámmentességi jegyek másrészt nem ruházhatók.

— Csernoch János a királynál. Bécsből jellek: Ő felsége ma az általános királygátlások előtt Csernoch János újonnan kinevezett csanádi püspök esküjét fogadta. Ezen ünneplés aktusánál Orczy Béla zászlósúr és Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter segédkeztek. Az esküt Vértessy Géza államtitkár olvasta fel. Az eskütétel után a király a püspököt magánkihallgatáson fogadta.

— Tizenötezer koronás alapítvány. Zarándi tudósítónk jelenti, hogy Edelsheim Gyulai Lipót gróf a zarándi állami elemi iskola szegény tanulói javára *tizenötezer koronás* alapítványt tett, amelynek kamatai egy napközi otthon felállítására és fentartására fognak szolgálni.

— Akik a föld, azé az ország. Ott, hol a körösvölgyi vasut a világosi és pankotai sötöket elhagyja, hogy a Körös mellé kanyarodjon, rengeteg kiterjedéstü uradalmak területnek el. A szőlői halmoktól az apateleki hegyekig egy gyönyörű katalant tár elénk a természet, melyet erdőkoszoruzta halmok szegélyeznek, a halmok alját pedig sűrű körzetben virágzó román kőszégek tarkítják. Ternova, Ágris, Aranyág, Draucz, Dud, Taucz, Felmenes, Kresztamenes, Kavna, Lugos, Silingyia, Dezsőháza, Apateleki. A katalan dusan termő áldott jó földek, mind előkelő magyar nagybirtokosok kezén vannak s tudomásunk szerint rég óta foglalkozik a magyar kormány azzal, hogy ezen prima birtokokat magához váltsa, hogy a nemzetiségi községek közé magyar telepítvényeseket hozzon s ez által már Silingyian régebben letelepült magyarságot megerősítse. Azonban *nemzeti* kormányunk nem eléggé szorgalmazta a birtokok megszerzését, ugyanis a napokban egyik nagybirtokos, Wirth Antal tauczi birtokos 1000 hold földet adott el az ottani románságnak 600.000 koronáért, ez a terület már elveszett a magyarság részére. A kormánynak bizony erélyesebben kellene kezébe venni birtokok megvásárlását, ami annál könnyebben keresztülvihető, mivel tudunkkal az ottani nagybirtokosság hajlandó birtokát, méltányos áron a kormánynak magyar telepítési célokra átengedni. Ez a vidék rendkívül alkalmas telepítésekre, jelenleg a községi földek 600-800 koronával kerülnek forgalomba s így lehet, hogy egy-két jobb év után a földek értéke rohamosan fog emelkedni, amit a tervbe vett új vasut létesülése is emelni fog. Ha tekintetbe vesszük, hogy magyánk hét képviselője közül öt nemzetiségi képviselőt kül-

dünk a képviselőházba, tehát a megye vezetőségének kötelessége lenne a magyar kormány-nál minden követ megmozdítani és teljes erejével közreműködni, hogy ezen nagykiterjedésű birtokokat a magyarságnak megszerezze, mert akié a föld, azé az ország.

— **Makó —** fizetésképtelen. *Makóról* táviratozzák: A város már hosszabb idő óta állandóan pénzzavarral küzd, melynek oka egyrészt az, hogy a városi adók nem folytak be rendszeresen. A város a pénzzavarain eddig úgy segített, hogy különböző adatokból kölcsönt vett. A múlt hónapban ismét szorult anyagi helyzetbe került a város, amelynek enyhítésére a tanács elhatározta, hogy a tartalékalapból harmincezer korona kölcsönt vesz fel. E határozatot indokolással együtt a város tanács bemutatta a vármegye alispánjának, aki azonban azt nem hagyta jóvá. Most már kikerülhetetlen volt a veszedelem és a város ugyyszólván a szó teljes értelmében fizetésképtelen lett. E hó 1-én több tisztviselő, valamint a város igen sok munkása nem kapta meg fizetését, illetve bérét és a városi kasszában még annyi pénz sem volt, hogy a város tulajdonát képező téglagyár munkásainak heti bérét kifizessék, aminek következtében a téglagyári munkások sztrájkba állottak. A munkásokhoz vasárnap kiment *Pák Kálmán* gazdasági tanácsnok, de a hosszas tanácskozások sem végződtek eredménnyel, mert a munkások kijelentették, hogy mindaddig, míg heti bérüket meg nem kapják, dolgozni nem fognak. A vezető tisztviselők véleménye szerint külső segítség nélkül két hétig is eltarthat a válságos helyzet, mert legkevesebb 150 ezer koronára van szüksége a városnak, hogy pillanatnyi kötelezettségeinek eleget tudjon tenni. Arra pedig nincs kilátás, hogy ez az összeg néhány nap alatt befolyjon. *Hervay* alispán egy hírlapíró előtt kijelentette, hogy a város tényleg fizetési zavarokba jutott, mert a közköltég nem folyt be. A város tanácsa azt határozta, hogy a zavar elhárítására a tartalékalaphoz nyúl. Ő azonban ezt nem hagyhatta jóvá, mert ehhez a vármegye törvényhatósági bizottságának határozata szükséges. A fizetés nélkül maradt városi tisztviselők a belügyminiszterhez akarnak fordulni.

— **Királyi kitüntetés.** A király *Ditfurth* Nándor báró zarándi lakost, a mezőgazdaság terén hosszú éveken át szerzett kiváló érdemeinek elismerésül, a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntette ki.

— **A hadügyminiszter az osztrák delegációban.** *Bécsből* táviratozzák: Az osztrák delegáció hadügyi albizottságának mai ülésén *Schönaich* hadügyminiszter a delegátusoknak leghálásabb köszönetét fejezte ki a tisztek fizetésemelésének kérdésében tanúsított megatartásáért. *Latour* gróf delegátus azt indítványozta, hogy az ideai költségvetésbe 6,600.000 koronát vegyünk fel, mint rendkívüli pótlékot a tisztek és 5,000.000 koronát a katonák számára, jövőre pedig a fizetésemelést vegyék fel a költségvetésbe rendszeres tétel gyanánt. *Clofac* és *Schraft* képviselők hasonló indítványt nyújtottak be. A tárgyalást holnap folytatják.

— **Az aradi fűszer nagykereskedők harca.** Az amerikai trösztök parancsoló ura, *Rockefeller*, a petroleumkirály, rávetette szemét Magyarországra. Alkalmas talajnak találta arra, hogy milliárdjainak számát az itt szerzett pénzzel gyarapítsa. Mint aféle nagyhatalom, az első hegedős szerepét akarja játszani a zenekarban s azért elhatározta, hogy petroleumjával, még háboru árán is tért foglal s aki nem hajtja fejét az ő igájába s nem simul hozzá, azt elpusztítja. Békében akar ural-

kodni s azért háborut visel. Részvénytársaságot alakított *Vacuum Oil Company* címén, melynek egyedüli részvényese ő. Gyárat alakított a komárommegyei *Almás-Füzitő* községben s gyártmányaival elárasztja az országot. A többi petroleum finomító kartellben állott. A kartellt sikerült megbontania. És most ezek a petroleum finomítók ellene szövetkeznek. Ennek a háborúnak egyik epizódja volt az az értekezlet, melyet az *aradi fűszer és gyarmatáru nagykereskedők* tegnap délelőtt a kereskedelmi és iparkamarában tartottak meg. A *Vacuum Oil Company* ugyanis nemcsak a nagy, hanem a kiskereskedőnek is szállít árut és nem veti alá magát azon feltételeknek, amelyekben a többi finomítók megegyeztek. A finomítók ebbe a harcba belevonják a nagykereskedőket is. A nagyváradai nagykereskedők megegyezésre jutottak az amerikai finomító ellen. Hasonló megegyezés eszméjét vetették fel Aradon is és az eszme megvalósítását célozta a tegnapi értekezlet. Hosszabban tanácskoztak a jelenvoltak, de miután nem jelentek meg az összes érdekeltek és a nézetek bizonyos tekintetekben nem voltak egybehangzóak, megegyezés nem jött létre. A petroleum háboru másutt is dúl. Budapesten és az ország nagyobb városaiban szintén felvették a harcot az ország finomítói a hatalmas petroleumkirály ellen.

— **Ujabb kamatlábszállítás.** *Bécsből* táviratozzák: Az *Osztrák magyar* bank mai közgyűlésén a kamatlábat négy és fél százalékra szállította le. A bank ezen határozata a jelentékeny mérvben kedvező pénzügyi viszonyok alakulására vezethető vissza és a tőzsdére igen jó hatással volt, az összes részvények emelkedtek.

— **Egy hírlapíró gyásza.** Debreczenben tegnap d. u. két órakor temették el *Haraszthy* Lajos hírlapíró-társunk és neje *Szederkényi* Anikó korán elhunyt *Lajoska* fiacskáját. A gyászszertartáson a koporsó mellett *Szele* György ev. ref. lelkész tartott megható búcsúszókat. A szertartás bejejeztével magindult a gyászkocsi a kis gyermek utolsó útjára, a Péterfi-utcai temetőbe, ahol elhelyezték örök pihenésre.

— **Országos viharok.** Az egész országban dühöngő őrjárási zivatarok és havazás következtében a táviródrótok igen sok helyen megroggadtak, a telefon érintkezés pedig teljesen megszakadt. Ezt a körülményt a hírszorgalat is megsínylette.

— **Bombamerénylet egy nagyherceg ellen.** *Pétervár* ról jelentik: Az orosz vízkereszt nagján a forradalmárok merényletet akartak elkövetni *Nikolajevics* Miklós nagyherceg ellen, akit a forradalmi párt *Stolypin* miniszterelnökkel együtt halálra ítélt. A merénylet azonban megilusult, mert a rendőrségnek besúgták a dolgot s a nagyherceg ennek következtében nem ment *Carskoje Szeloba*, mert a forradalmárok az idevezető uton akarták a merényletet végrehajtani. A rendőrség az utvonalon razlát tartott és több gyanús embert letartóztatott, akiknek zsebszámban bombát talált.

— **Halálozás.** Özv. *Neuman* Károlyné szül. *Mikolay* Vilma hetvenkét éves korában február elsején hosszas betegség után elhunyt.

— **A munkások vasárnapja.** Az *Aradi Nemzeti Szövetség* munkásképző intézménye tegnap tartotta a *Weitzer* János utcai polgári fiúiskola dísztermében a *tizedik* szak- és szórakoztató-előadását. Az előadás érdekessége nagy közönséget vonzott oda. *Virdgh* László felső kereskedelmi isk. tanuló nagy hatással egy monológot adott elő, utána *Almás* T. Pál polg. isk. igazgató érdekes irodalmi előadása következett *Arany* János egyik legszebb balladáját, a *Wa-*

lesi bárdok-at magyarázta oly módon, hogy a költeményt ott *Virdgh* László szépen elszavalta. A közönség nagy figyelemmel hallgatta az érdekes és vonzó előadást, a szereplőket többször kitapsolta. A legközelebbi előadás f. hó 9-én lesz, ahol megemlékeznek a február 8-iki utcai harcra és Arad hősi védőjéről: *Asztalos* Sándorról.

— **Eljegyzés.** *Breuer* Fülöp gáji gyógyszerész eljegyezte *Engel* Szeréna kisasszonyt Szolnokon.

— **A karánsebesi postarablás.** *Budapesti* tudósítónk jelenti: A karánsebesi postarablás ügyében a vizsgálat kiderítette, hogy a rablók által elvitt csomagokban és postaszákokban pénz nem volt. *Szell* Máté kalauz, aki a rablás alkalmával a postakocsiban szolgálatot teljesített, úgy adja elő a dolgot, hogy Ujkaránsebesen igen sok útas rohanta meg a vonatot, mire ő otthagya a postakocsit, hogy két kalauztársának az utasok elhelyezésében segítségére legyen. A tolvajok valószínűleg a pályaudvar ellenkező része felől hatoltak be a postakocsiba, ahonnan hat postaszákok, egy hat kilogramos láda és szűrt, az ő szolgálói táskáját, egy mentőtáskát és egy podgyászt elemeletk. A tetteseknek nyoma veszett és bár a legszelebbkörű nyomozás folyik, eddig nem sikerült a vakmerő rablók nyomára akadni.

— **Forrongás az olasz egyetemen.** *Rómából* jelentik: Most lépett életbe az o. asz egyetemek új szabályzata, amely a diákságra nézve több szigorítást foglal magában. A diákság emiatt forrongásba tört ki s az egyetemeken nagy botrányokat rendezett. A páduai, bolognai és páviai egyetemeken a diákság asszal tüntet, hogy az előadásokat nem látogatja. Páduában tegnap egy tüntetés alkalmával a diákok összeütköztek a rendőrséggel, amely alkalommal egy tüntető egyetemi hallgató súlyosan megsebesült.

— **Rendezik az utcákat.** Az Erdélyi-ut és Zsidótemető utca rendezési tervét a miniszter jóváhagyta s legközelebb megkezdheti a márnői hivatal a rendezési munkálatokat.

— **A tél áldozata.** *Rózsa* György medgyesbodzasi béres még a múlt hó közepén eltűnt gazdája házából. Azt hitték, hogy a legény megszökött, most azonban, mikor az egész falut és környékét elborító nagy hó az esőzések miatt elolvadt, a szerencsétlen bérest a medgyesbodzasi pusztán *megfagyva, holtan találták*. Ott feküdt mellette kétesövű flóbert fegyvere is, amiből azt következtetik, hogy *Rózsa* orvvadászatra indult, de utközben elfáradva, talán ittasan leült pihenni, miközben elnyomta az álmot és megfagyott. A leest nagy hó teljesen eltakarta a holttestet, amelyet csak ma, a hó elolvadása után találtak meg.

— **Rendőri hírek.** *Lingurár* Fannytól a *Batthyány*-utca 27. számú lakásáról ismeretlen tettes 24 korona értékű arany karperecét ellopta. — *Szauer* Katalin lakásáról *Filó* Anna ellopta előbbinek 40 korona értékű ruháját. — *Mózes* Benő ma délután a *Batthyány*-utcában elcsuszott és lábát törte.

— **Rumcompositio** 1 literhez 20 kr. *Litör* aroma 1 literhez 80 kr. *Vojtek* és *Weismál*. 191

TORVÉNYKEZÉS.

§ Elítelt feleséggyilkos. A budapesti törvényszék, mint esküdtszék ma öt évi fegyházra ítélt *Gütling* Károly mészáros-segédet, aki a múlt évben agyonlőtte a feleségét.

§ Elítelt horvát igazgató. *Fiuméből* jelentik: *Szamargia* Milánt, aki a magyar delegátusok itlétekor a postaépületen lengő nemzetiszínű lobogót elégette, a fiumei törvényszék negyvenöt napi fegyházra és száz korona pénzbüntetésre ítélte.

A fiatal leányok

ha testileg gyengék, vagy csak muló betegségben szenvednek is, már régóta bizalommal viseltetik nek a **Scott-féle Emulsió**

Az emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászi — hárjuk ügyelmbe venni.

iránt, mert fejlődésükre jótékony hatással van ez az izletes, könnyen emészthető legjobb erősítőszert. Serdülő leányoknak minden alkalommal ezt a bevált, kitűnő szert kellene használniok, a mikor gyengék, fáradtak és kedvetlenek. 3901
Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.
Kapható minden gyógytárban.

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Egy román bank tekeemelése. A *Muresanul* takaré- és hitelintézet rt. (Máriaradna) február 9-én határoz az alapítke felemelése tárgyában 80.000 K.-ról 150.000 K.-ra, 350 drb. 200 K.-s új részvény kibocsátása után.

— Új pénzügyintézet. *Dévai hitelbank* rt. cég alatt Déván új pénzügyintézet alakult 500.000 K. alapítkével (5000 drb. 100 koronás részvény.) Az igazgatóság tagjai: Farkas Béla dr., Hosszu Sándor dr., Horváth Kamiló dr., Issekutz Pál, Issekutz Gergely, Kontz Domokos, Mannheim Armin, Rettegi Gyárfás, Schulhof Zsigmond dr., Szentiványi Gábor. Cégjegyzésre jogosultak: Bors Emil, Vitón László és Issekutz Márton.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az *Aradi Közlöny* távirati tudósítása.

Budapest, február 3.

Kevés forgalom; 8 fillérel olcsóbb árak.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza áprilisra . . .	11.53—11.54	11.60—11.61
Buza októberre . . .	10.29—10.30	10.30—10.31
Zab áprilisra . . .	7.80—7.81	7.83—7.84
Rozsa áprilisra . . .	9.74—9.75	9.77—9.78
Tengeri májusra . . .	6.69—6.70	6.70—6.71

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	646.—
Magyar hitelrészvény	783.50
Közuti vasut részvény	575.50

IDEGENEK ARADON.

— Február 3. —

Fehér Kereszt-szálloda. Krammer Teréz énekesnő Budapest. — Muzsnay Béla polgármester és neje Hátszeg. — Harsányi Barna csendőrhadnagy Hátszeg. — Vitán Gábor számvévi Hátszeg. — Páris József mérnök Budapest. — Band József lókereskedő Osztvincsin. — Band Ferenc lókereskedő Osztvincsin. — Kaschny Károly bankhivatalnok Budapest. — Dus Sándor mérnök és neje Oravica. — Balog Géza igazgató és neje Békés. — Várady Aurél pénztárnok és neje Békés. — Csernus Miklós birtokos Károlyváros. — Darvas Antal magánzó és neje Lugos. — Deák Sándor mérnök Alvinc. — Sáfrán Andor főkönyvelő Szeged. — Pajor Imre birtokos és családja Fehértemplom. — Vajda Bertalan erdőmester Oravica. — Tarján Kálmán intéző Sopron. — Keresztes Soma kereskedő Nagyvárád. — Deutsch Sándor kereskedő Nagyvárád. — Volf Lajos gazdálkodó és neje Hódmezővásárhely. — Glaser Miksa gazdálkodó Hódmezővásárhely. — Román Viktor és neje Nagykikinda. — Fekete Lajosné gazdász neje és leányai Nagyszénás. — Papp Emil magánzó Nagyszében. — Kocsis Sándor mérnök és neje Baja. — Farsagó Ede kereskedő Görbed. — Berger Rezső nagybérlő Szajol. — Benkó Mihály dr. orvos és neje Szolnok. — Engelmann Miksa szállodás Győr. — Gyulai Ernő hivatalnok Debrecen. — Hollos Benő igazgató és neje Turócszentmárton. — Vagner Samu ügyvédjelölt Temesvár. — Gáspár Károly ügyvédjelölt Temesvár. — Rubin Iván művezető Anina. — Keszler Dezső vendéglős Brassó. — Iricz Herman utazó Budapest. — Bleschmidt Jenő utazó Budapest. — Kremer Miksa utazó Buda-

pest. — Lefkovits Izsó utazó Budapest. — Blum Sándor utazó Bécs. — Veisz Aladár utazó Bécs. — Stern Sándor utazó Bécs.

Központi-szálloda. Sebestyén Károly magánzó Budapest. — Tugendhaft Albert hivatalnok Mezőhegyes. — Schmiedt Péter hivatalnok Mezőhegyes. — Bauer Gyula hivatalnok Mezőhegyes. — Balogh Mátyás birtokos Békéscsaba. — Kovács József vaskezeskedő és neje Budapest. — Hartenstein Jenő fatereskedő Budapest. — Ujj Sándor kataszteri biztos Makó. — Collin Frigyes utazó Bécs. — Kiváscha Dávid utazó Bécs. — Schmiedek Miksa utazó Bécs. — Somogyi Jenő utazó Bécs. — Hellman Zsigmond utazó Bécs. — Takács Jenő utazó Bécs. — Nemes József utazó Bécs. — Weisz Izsó utazó Bécs. — Schvartz Zsigmond utazó Bécs. — Eisler Miksa utazó Bécs. — Fischer Emil utazó Bécs. — Békés Adolf utazó Bécs. — Armuth Márkus utazó Bécs. — Steiner Samu utazó Bécs. — Reiner Mór utazó Bécs. — Silberstein Leó utazó Bécs. — Wiener Sándor utazó Bécs. — Werner Károly utazó Bécs. — Markburg Rezső utazó Freudenthal. — Domán Herman utazó Bécs. — Meyer Jenő utazó Budapest. — Hoffman Herman utazó Budapest.

Vass-szálloda. Barothi Béla utazó Budapest. — Schvartz Herman utazó Budapest. — Szirb Geraszim esperes. — Lázár M. esperes Gurahonc. — Herman Jenő utazó Budapest. — Kosztolányi Imre magánzó Szegvár. — Zádori János iparos Szegvár. — Weisz Ignác kereskedő Bánhegyes. — Horváth István író Budapest. — Galambos István iparos Dombóvár. — Harmati Elemér hivatalnok Szeged. — Károly Béla utazó Budapest.

Nemzeti Színház.

Kedd, 1908. évi február hó 4-én:

B) bérlet.

B) bérlet.

Faust.

Opera 5 felvonásban. Szövegét írta: Barbier és Carre. Fordította: Ormay és Böhm G. Zenéjét írta: Gounod.

SZEMÉLYEK:

Faust, doktor Ferrar A.	Valentin Hunyadi J.
Mephisto Ladiszlai J.	Mártha, dajka Benkóné.
Margaretha Krammer T.	Siebel Zalai Margit.

Kedde este 7 és fél órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Ma kedden, 1908. február hó 4-én

Műsor:

1. A csempész felesége.
2. Élő virágok.
3. Szevilla.
4. Kényes helyzet.
5. A favágó leánya.
6. Részeges ablaktisztító.
7. Lakáskeresés.
8. Pénzhamisítók.
9. Páris.

Előadások délután 5, fél 7, és este fél 9 órakor.

Cukrázda.

Előadás alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara látszik.

NYILTTER.*

Köszönet.

Mindazoknak, a kik szeretett férjem, illetve atyánk

WEISZ ADOLF

elhunytaival súlyos gyászunk fájdalmát részvétük kifejezésével és a végtisztességen való megjelenésükkel enyhíteni igyekeztek, ez uton mondunk őszinte meghatót köszönetet.

E szomorú alkalomnál egyben hálánkat fejezzük ki dr. Singer János orvos ur iránt, a ki az elhunytat hosszas betegségében önfeláldozóan, az orvosi kötelességtudáson és lelkiismeretességén felülemelkedő buzgalommal gyógykezelt.

Arad, 1908. február 3.

őzv. Weisz Adolfné és gyermekei.

867

Dr. Baruch Hugó

Szabadság-tér 5—6. szám alatt
ügyvédi irodát
nyitott.

822

Pénzének ellensége,

ki azt francia pezsgőért szórja, mikor egyenértékű hazai terméket sokkal olcsóbban kaphat.

861

Mindaddig felülmulhatatlan!

A Maager W.-féle

valódi tisztított

Csukamájolaj

(hatóságilag védett kiadásban.)

sárga üvegenként 2 kor.
fehér " 3 kor.

Maager Vilmostól
Bécs. 193

1869. óta Ausztriába és Magyarországra általános bevezetve.

Tanárok és orvosok előszeretettel rendelik.

Kapható a legtöbb gyógyszerárban és drogueriarban

Főlerakat és szétküldés Ausztria-Magyarország részére:

W. MAAGER, WIEN,
III/3., Heumarkt 3.

Utánzások törvényileg üldöztetnek.

Kapható Aradon Földes Kelemen gyógytárban

Vevők és bérbevevők
semiféle jutalékot
nem tartoznak fizetni.

Colophon István

ügynöksége

Arad, Kölcsey-utca 3.,

vagy a városi kávéház.

Eszközül szállodák, vendéglők, földek, szőlők, házak bér- és eladását, valamint borok és szeszes italok eladását. — Ugyazinte

amortisációs kölcsönök

a legolcsóbb kamat melletti kieszközölését előleg nélkül, ehhez csak a birtokiv és telekkönyvi kivonat kell. — Több emeletes magán- és bérház 8—10%-ot jövedelmező, olcsón és kedvező feltételek mellett eladók. — Pontos és lelkiismeretes kiszolgálás. 381

**Tégla,
Cserép**

754 legkedvezőbben kapható

Pollak Sándor

körkemence téglagyárában

Mikalakán, a Radnai-ut végén.

A motoros vasut megálomhelye.

Városi telefon 206. Gyári telefon 515.

Rendelések felvételnek Karolina-u.

7. sz. irodámban, vagy Maros-utcai lakásomon. A téglát vám- és fuvarmentesen házhoz szállítom. —

A gyárba saját új mű utam vezet.

Nagy raktár saját gyártmányu hornyolt és kupola cserepekben, flaster-, kut- és facon-téglákban.

Arad legrégebb
kerékpár és varrógép
raktára
és javító-műhelye.

PFAFF varró-
gépek

melyek tartóssága fölülmul minden eddig létező gépeket zajtalan könnyű járás, izléses kivitel.

Író angyal védjeggyel kétoldali

játszható lemezek és

grammophonok. 71

Egyedül képviselő:

Hammer Vilmos

üzletvezető.

Arad, Szabadság-tér 7.

Telefon sz. 96.

POROSZ **KÖSZÉN**
MAGYAR

blombázott zsákokban,

ROSTÁLT BÜKK-FASZÉN

házhozhoz szállítva legolcsóbban kapható

ALTMANN EDE-nél

Wesselényi- és Kiss Ernő-utca sarkán

Telefon 46.

451

Telefon 46.

Sok múltó előkelő
urhölgy használja
a világhírű

Földes-féle
Margit-Cremet,

mely ártalmatlan, ártalmatlan a rögtön szépít.

A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szeplők, májleptek, bőrtakák, pattanások, kiütések s mindennemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnék annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni.

Készíti:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Főraktár: 281

Török József gyógyszerésznél Budapesten.

Kapható a világ minden nagyobb gyógyszerésztárában.

**Köhögés
Rekedtség
Elnyálkásodás**

ellen páratlan jó hatású szer a

TUSINAL CZUKORKA

ára egy nagy doboznak 60 fillér

**Idegesség
Vérszegénység
Soványság**

ellen elismert kitűnő hatású szer a

Dr. DURÁN-féle száraz

MALÁTA KIVONAT.

E kiváló hatású tápszer különösen hizláló kuránál legjobban bevált. Rendkívül kellemes ízénél fogva a gyermekek is örömmel veszik be. Bevehető az tejbe, kávéba, levesbe, théába, borba, stb. ára egy nagy üvegnél 2 korona.

Egyedül főraktár.

241

HAJOS ÁRPAD gyógyszerésztárában

Arad, Andrassy-tér 22., a megyeházzal szemben.

Goldschmidt Sándor

banküzlete

Arad, Minorita palota. Mezzanin.

ELFOGAD

megbízásokat helybeli, és a budapesti és bécsi tőzsdén jegyzett értékpapírok vételére és eladására. 819

ELŐLEGEKET

nyújt értékpapírokra és sorsjegyekre, folyószámlában is.

Lakások kiadó!

Boros Béni-tér (fő-ut) 15. sz.

házban

nagyobb lakások

vizvezetékekkel

f. évi május hó 1-től

kiadó.

Bővebbet ugyanott a házmesternél. 778

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. t. r. szabadalmazott

Borszivattyuk

a nozza való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyártásában.

A szivattyú megerősít a bor utolsó szepitg állítja, a szőlő magvak, téjak és egyéb háztartási tárgyak azonnal tisztíthatók, ezáltal a szivattyú nem romlik és a bort nem renthetia a gépezet működése alatt a vízjocálás, nagyon javítás

Tűzi fecskendő

szólyó szelvényekkel. Közvetleneknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használataánál sem tagadják meg a szolgáltatást. — a gép jó működésért 3 évi jótállás (ingyen javítás). nozza való országos egységes csatlakozások és a legjobb minőségű beüli gummi csövek legolcsóbb árban.

gummi csövek legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel

olcsóbban és jobban, mint bármely más egy különféle gyárban

Jónig Otto

a kiváló szabadalmazott tűzi fecskendő és szivattyú készítő. 381

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

N é v j e g y e k
 B á l i m e g h i v ó k
 E s k ü v ő i m e g h i v ó k
 B e l é p t i j e g y e k

nagy választékban és mérsékelt árban kaphatók az

Aradi Nyomda Részvénytársaságnál.

STEINER MIKSA

ártézi-kut készítő

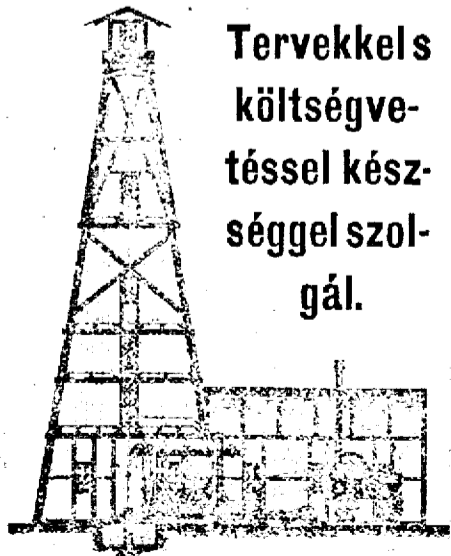
Szapáry-liget (Aradmegye)

Interurban s megyei telefon szám 2.

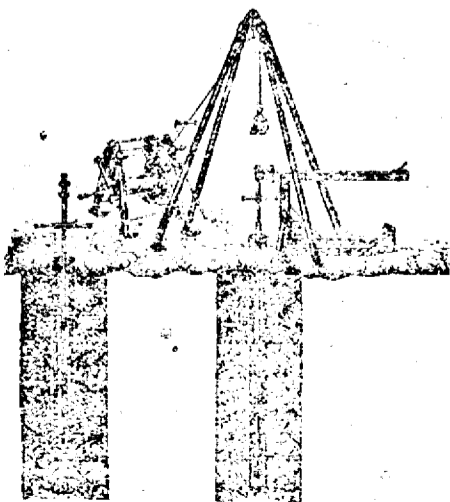
Ajánlja magát, községek, birtokosok, hid építők, gyár és malomtulajdonosok figyelmébe.

709

Elvállal artézi-kutak furás és vézését, furott nordon kutak elkészítését, hidak alap réteg kutatását, meglevő artézi kutak kimosását.

Tervekkel s költségvetéssel készséggel szolgál.

Városi s megyei telefon 509.

P É N Z

a legolcsóbban és leggyorsabban
 földekre és városi házakra **amortisatióra** (tőketörlesztéssel)

Aradon a legrégebb és legismertebb közvetítő iroda

Szücs F. Vilmos

a nagy zebeni földhitelintézet kölcsön képviselőjénél

ARADON, Karolina-utca 8. sz. (saját ház)
 a fiók posta mellett.

Elvállalok convertálásokat utólagos díj és költség megtérítés mellett.

„Házak és földek adás-vétel közvetítése.”

Ugyanitt megbízható üzletszerzők alkalmazást kaphatnak.

457

Több aradi házat olcsón és előnyös fizetési módzatok mellett eladok.

Ertesítés!

Aradon, Atzél Péter-
utca sark, a színház
főbejáratával szem-
ben, Zrinyi-utca.

Van szerencsém értesíteni Arad
és vidéke nagybecsült közönsé-
gét, miszerint a közelgő idény be-
áltával raktáromat minden-
nemű bőrökkel felszereltem,
melyből a legszebb és legjobb
kivitelű 581

uri és hölgy cipőket

készítok,

miért is becses rendelésüket kérem
vagyok kitünő tisztelettel

Wolf J.

uri és hölgy cipész.

Könyvkötészetünkben

egy ügyes fiu

tanulónak

fizetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban

Seprős községben

a Löwinger-féle

gőzmalom

eladó

és azonnal átvehető.

Bővebb felvilágosítással szol-
gál **Dr. Gross Endre**
ügyvéd **Kisjenő.** 868

Kitűnően égő nagy hőfoku
HAZAI KÖSZÉN

mm.-ja 3 kor. 40 fill.

házhoz szállítva (legalább
5 mm. vételnél) 3.60 kor.

Kapható:

Engel Gyula

Boros Béni tér 29. és
Lövész utca 1. a.

üzleteiben

Telefon 521. és 175. 13

Legideálisabb szer az arcz és
kéz bőrének ápolására az

„AZOR”

mely a legkényesebb követelmé-
nyeknek is teljesen megfelel.

Orvosilag ajánlva.

Kapható a gyógyszertárakban és
gyógyáru üzletekben.

Főelárúító hely: 31

WOJTEK ÉS WEISZ
gyógyáru nagykereskedő uraknál Aradon.

Kapható Hegedüs Gyula üzletében.

Egy üveg ára: 1 korona 20 fillér.

242 TELEFON 242

Villanycsengő

Javításokat

villanyvilágítási

bevezetéseket szaksze-
rűen eszközöl 261

Kalmár József

Árad, Salacz-utca 2.

BRAUN EDE tüzifaraklára.

Ajánlja a n. é. közönségnek

Tüzifa első osztályu bükk hasáb

„ „ „ cser hasáb

„ „ „ bükk dorong

„ „ „ tölgy dorong

valamint vagon számra is kaphatók.

Tisztelettel

BRAUN EDE.

375

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI

— SZÉN SAV - MŰVEK —

ujjonnan berendezve

kartelen kívül szállítanak azonnal hár-
mily mennyiségű természetes vegyileg
legtisztább folyékony

Szén savat
a világhírű buziásfürdői szénsavforrá-
sokból szikvizgyártáshoz, vendéglősök-
nek és egyéb ipari célokra.
Úszó nem tevékeny hőterápiá-
sán előállított, kevésbé kiadós szén-
savval.

Megbízható, szigorúan leltékimeretes kiszolgálás!

Buziásfürdői ásvány- és gyógyvizek

1/4 és 1/2 literes üvegekben. 5881

Sziv-, vese- és hólyagbántalmaknál utól nem ért gyógyhatás.

Elsőrendű asztali víz.

Felvilágosítással készségesen szolgál

Muschong-Buziásfürdői szénsavművek és ás-
ványvizek szétküldési telepe Buziásfürdőn.

Börgönyöcím: Muschong, Buziásfürdő. — Interurban telefon 18. sz.

Ügyes helyi képviselők kerestetnek.

**PEKINGTŐL-PÁRISIG
AUTOMOBILON**

Borghese herceg útja Ázsián és Európán keresztül

írta **BARZINI LUIGI**, fordította **GARÁDY VIKTOR**

Száztizenhét eredeti fényképpel és ötlettel készült képpel, tizenkét képmelléklettel és egy térképpel
Ára fűzve 12 korona. Díszkötésben 16 korona.

Borghese herceg és Barzini Luigi egy több mint tizenötezer kilométeres utat
tettek meg Pekingtől Párisig automobilon, amely a sport történetében eddig
ráratlanul áll. A tömördek képpel illusztrált, eleven hangú könyv, amely
Barzini erről a vállalkozásról írt, nemcsak az autómobil sport barátainak, de
a nagyközönségnek is élvezetes olvasmányt nyújt. Az autómobilnak eddig nem
ismert használhatóságát bizonyítja be s új perspektívát nyit jövőbeli korok
közlekedési képeiről. A tudomány, kereskedelem, a katonai körök szempontjából
is végtelen tanulságos ez a könyv, amely miut irodalmi munka is előkelő
színtvonalú. — Érdekesítő, kalandozó útleírás, melynek hőse az autómobil.

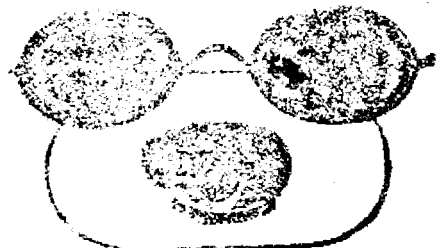
Singer és Wolfner kiadása Budapest, VI., Andrassy-út 10. sz.

Elsőrendű látszerész üzlet.

DICK SAMU

óra és látszerész

Arad, Andrassy-tér és Weitzer János-utca sarkán

Ez az a legújabb minőségű órákat kész-
tő vállalat, melynek a legelőször Aradon
szállított tartó minőségű színház látsze-
rész a legkülönösebb kiállításban, leg-
jobb minőségű órák orrcsipeték és szem-
üvegek készítését üzemelteti és tekinthet-
ő az országban legjobb üvegekkel.

Nagy raktár sorú-egyi fokmérők-
ben, hor, must és szesz részere, la-
raba mindenféle homérók, minden-
nemű kivitelben.

Szemüvegek és orrcsipeték or-
vosi rendellet szerint azonnal ké-
szítetnek.

Bella Stella

legjobb gummi óvszer

6 darab 3 koronás

Földes Kelemennél,
Aradon.

Mindenemű fogfájást 5 perc
alatt szüntetnek az

indiai fogcseppek.

Egy üveg 70 fillér.

— Kapható minden gyógyszerárban. —

Főraktár 271

Földes Kelemennél Aradon.

Arad sz. kir. város polgármesterétől.

875/190. pm.

Pályázati hirdetés.

Arad sz. kir. város törvényha-
tóságánál az 1908. évi február hó
26-án tartandó tisztújító közgyül-
lésen a polgármesteri, főjegyzői,
két tanácsnoki, főügyészi, két ár-
vaszéki ülnöki, főpénztárnoki, köz-
gyámi, két belvárosi alkapitányi,
a Gáj külvárosi alkapitányi, köz-
ségi bírói, két aljegyzői, alügyészi,
három ellenőri, a gyámpénztári
ellenőri és a kamarási állás vá-
lasztás útján fog betölteni. Az
egy-állásokkal járó javadalma-
zások Arad sz. kir. város hatósági
szervezetében és az azt kiegészítő
közgyűlési határozatok állapítják
meg.

Felhívom mindazokat, kik az
1883. évi I. t.-cikkben meghatáro-
zott minősítéssel rendelkeznek és
a fent megjelölt állások bármelyi-
két elnyerni óhajtják, hogy kel-
lően felszerelt pályázati kérvényei-
ket méltóságos gróf Károlyi Gyula
ur Arad vármegye és Arad sz.
kir. város főispánjához 1908. évi
február hó 22-ig bezárólag nyujt-
sák be.

Arad város szolgálatában nem
álló pályázók egészségi állapotuk
kat orvosi bizonyítvánnyal igaz-
olni tartoznak.

Aradon, 1908. évi január hó 23.

Varjassy Lajos,
polgármester.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Akinek

ismeretség híján

házastársra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
tanácsra,
gazdatisztára,
szűcsőre,
vinczellőre,
kertészre,

kulcsárra,
gazdasszonyra
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy,
irodaszolgára,
pénzbeszédőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége,

Aki

eladni kíván

butort,
szongorát,
bert,
gyümölcsöt,
szabonát,

üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbizt-
sabban ér csólt, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“
kis hirdetési
rovatát használja.

Szőke fiatalember

esdve kéri azon szép fekete szemű
hölgyet, kit reggelként ezen la-
pot olvasva lát, bármi uton tu-
datni sziveskedjék ismeretség le-
hetséges-e, s ha igen, hol és mi-
kor; — discretió becsületbeli do-
log. 873

Technikai rajzokhoz

alkalmas, nagyobb mennyiségű ere-
deti, darabos kínai tust kiáru-
sit **Ingoz I. és Fia** könyv-
kereskedése Arad, Weitzer Já-
nos utca. 201

A József főherceg-uton

emeletes ház, pincével és a kör-
utig terjedő telekkel, eladó. Bő-
vebbet e lap kiadóhivatalában. 816

Thököly Imre-utca

(volt Halász-utca) 52. sz. alatt egy
jó forgalmu szatócsüzlet, dohányel-
adással és italmérési joggal, családi
körülmények miatt azonnal eladó.
Bővebbet ugyanott. 725

Jó karban

levő íróasztalok megvételre keres-
tetnek. Cim a kiadóban.

Rongált dobozu

levélpapírokat minden elfogadható
árban árusítok ki. **Kerpel Izaó**
könyv-, zenemű- és papirkereske-
dése, Arad. 212

Kerestetik

a belváros közelében egy
féregmentes 3 szoba für-
dő szoba s minden mel-
lékhelyiségből álló lakás
május elsejére. Aján-
latok ármegjelöléssel F.
jeligére küldendők a
kiadóhivatalba.

4 polgárit végzett

jó írásu fiatal ember kerestetik
helybeli nagy részvénytársasághoz.
Ajánlatok „Gyakornok“ jeligére a
kiadóba kéretnek.

József főherceg-ut 7. sz. alatt

egy 8 szobából és mellékhelyisé-
gekből álló u'cai lakás kiadó. 872

Helybeli elsőrendű czégnél egy
megbízható, prima refferenciák-
kal bíró

== mérlegképes ==

könyvelő

ki egyszersmind perfekt ma-
gyar és német levelező,

nyer állandó alkalmazást.

Ugyanott egy mindennemű iro-
dai teendőkhöz teljesen jártas

fiatalember, vagy gépirónó

is felvétetik. Ajánlkozók írás-
beli ajánlatukat igények meg-
nevezésével nyújtsák be ezen
lap kiadóhivatalához „Arad 100“
jelige alatt. 870

Irodai alkalmazást

keresek gépirásban, könyvvezetés-
ben kellő jártassággal, kitűnő bi-
zonyítványokkal, mint könyvveze-
tő vagy irodatisztán. Szives fel-
szólítások „Megbízható“ címmel
kiadóhivatalba kéretnek. 805

Fogorvosi

és

fogtechnikai műterem.

Van szerencsém a n. é. közönséget érte-
síteni, hogy Aradon, József főherceg-
ut 1. sz. házban

fogorvosi és fogtechnikai

műtermet nyitottam, a hol minden
a szakmába illő műtétet pontosan és
és jutányosan végzek.

Kiváló tisztelettel

VAJDA BENŐ

341 fogorvos.

József főherceg-ut 12. sz. a.

II. emeleti utcai la-
kás, — négy szoba,
nagy előszoba, fürdő,
konyha, kamra, cse-
lédszobából álló, —
modern komforttal, vil-
lanyvilágítással 871

május 1-től kiadó.
Fodor és Reisinger.

Van szerencsénk a n. é. közönségnek tudomására hozni,
hogy a mai naptól kezdve a konopi állomáson

I. osztályu bükk hasáb

I. „ tölgy dorong

I. „ bükk dorong

és tölgy hasáb fát

vaggon számra, valamint nagyobb mennyiségben a leg-
jutányosabb árban szállítjuk. 377

Kádár, Braun és Böhm.

Megrendelések és bővebb felvilágosítással szolgál:

Kádár József Arad, Kossuth-utca 68. szám alatt.

Feltűnő újdonság!

DÉLICE

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó
egyszer veszi és többé mást nem szívhat 811

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY.

Hosszu száru bőrkeztü fehér, fekete és szines nagy raktár!

F e h é r k i r a k a t o k !

December hó végén érkezett hatalmas küldemény cérnavászon egy részét kiraka-
tunkban közszemlére tettük ki.

Nagymérvű elővásárlásaink folytán azon helyzetben vagyunk, hogy elsőrendű
rumburgi, finom irlandi, paplan és alsó lepedőre való tiszta cérnavásznainkat még egy
rövid ideig a tavalyi olcsó árakon szolgálhatjuk.

Felhívjuk tehát a n. é. közönséget, hogy e ritka alkalmat felhasználva bevásárlá-
saival bennünket mielőbb felkeresni méltóztassék.

Kelengye beszerzésénél ajánljuk nagy raktárunkat kész női fehérneműekben, u.
m.: női ingek, ágyneműek, corsetták, Schroll-árak, fehér és szines asztalneműek. Külön-
leges választék sveici himzések, cérnacsipkék és kézimunka slingelésekben.

Cérna és pamutvászon-maradékok a legfinomabb minőségben meglepő olcsó ára-
kon. 2—6 méteres maradékok kaphatók.

Tengersok himzésmaradék féláron!

Kiváló tisztelettel

Rosenblüh H. és Társa.

301

Hosszu száru bőrkeztü fehér, fekete és szines nagy raktár!

Telefon szám 35.

ÁLTALÁNOS

Telefon szám 35.

FOGYASZTÁSI ÉS TERMELŐ SZÖVETKEZETSütőde és iroda:
Bocskay-tér 4. szám.**A R A D.**Elárultó helyek:
Gróf Leiningen-u. 10., Szent Péter-tér 2.

Tisztelettel értesítjük t. tagtársainkat, hogy Gróf Leiningen-utca 10. sz. alatt egy fiók üzletet létesítettünk, melyben az alanti árjegyzékben felsorolt árukon kívül az összes fűszer áruk és állandóan friss zsír, szalonna, füstölt áruk, ugyancsak norbergi rövidáru cikkek kaphatók.

Egyúttal felhívjuk a t. tagtársaink figyelmét értékesítő osztályunkra, mely mindenkor átvesz bármilyen élelmezési és fogyasztási cikket, ugyancsak gabona és takarmány terméket, melyek mindenkor a legolcsóbb napi árakért kaphatók.

Az igazgatóság Koch Samu (Hunyadi-u. 1. sz.) mészáros és Guthir Rezső (Demeter-u. 104. sz.) mészáros és hentesel olyképen állapodott meg, hogy a szövetségi tagok, kik bevásárlási könyvvel igazolják magukat, következő kedvezményes árért kapják a marhahúst: elejét 52, hátulját 60, különlegesség 64 kr. kilogr.-ként utóbbinál sertéshus és összes hentes áruk előnyös árak mellett kaphatók.

Azon tagtársak, kik tagsági törlesztési (alapszabályok) könyvecskével még nem bírnak, szíveskedjenek központi irodánkba átvenni.

Tisztelettel

Az igazgatóság.**Árjegyzék.****1908. február 1-től érvényes.**

Házi kenyér fehér kg. 14 kr.	Fél barna kg. 12 kr.
-------------------------------------	-----------------------------

Buza őrlemények.

Király liszt (00) kg. 19 kr.	Láng liszt (2) kg. 18 kr.
Első r. kenyér liszt " 17 "	Kenyer liszt " 16 "
Barna kenyér liszt " 15½ "	Asztali dara (griz) " 20 "
Korpa kg. 6 kr.	
Bab fehér kg. 11 kr.	Kávésantos I. r. kg. 1.20 kr.
Borsó I. r. egész " 26 "	" Cuba " 1.60 "
" I. r. ½-es " 22 "	" Arany Jáva " 1.60 "
Lencse (Stockeraui) " 34 "	" Ceylon gyöngy " 1.80 "
Árpa kása apró szemű " 26 "	" pergelt Cuba " 1.75 "
" " nagy szemű " 16 "	Pótkávésdobozban
Köles kása " 15 "	½ ¼ ⅕ ⅙
Tarhonya " 28 "	24 13 11 10
Rizs olasz legf. " 32 "	Cukor süvegben 41 kimérve kg. 42 "
" Japán legf. " 26 "	" kocka 43, törött " 43 "
" Rangon legf. " 22 "	Dió " 28 "
" " I. r. " 18 "	Szilvaiz (lekvár) " 34 "
Burgonya rózsa v. hópehely " 3½ "	Gyümölcs iz " 42 "
Házi szappan " 48 "	Mák " 52 "
" " ½ és ¼ drb is.	Asztali só " 12 "

Fűszeráru a legolcsóbb napi árakért.

Megjegyzés. Szövetkezetünk tagjai sorába bárki felvétetik, aki két heti 1 koronás részletekben törlesztendő 20 korona névértékű üzletrészt jegyez, felvilágosítás központi irodánkban szereshető.

869